

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

MÉRETESEK:

8-hasos posztó sor egyszer 30 fill.
minden következőnél 16 fillér.

nyomár ora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Péntek, október 26.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vesérezik: Az önálló vámterület.**
- A képviselőház ülése.**
- Egyházkerületi közgyűlés.**
- A polnai vérvád.**
- A horvátok s a trónörökös házassága.**
- Aradi löverszenyek.**
- A Népszínház süllyedése.**
- Ugros — fuit.**
- Karácsonyi iparkiallítás.**
- Tanörök választása.**
- Tárcsa: Ünnepi kirándulás.** Irta: J. Reibrach.
- Regény-Csarnok: A kétlelkű ember.** Irta: Grollier Balduin.

Az önálló vámterület.

Arad, október 25.

Budapest fő- és székváros törvényhatósági bizottsága tegnap tartott közgyűlésen egyhangulag, tüntető lelkesedéssel foglalt állást a vámterület önállósága mellett és elhatározta, hogy már a legközelebbi közgyűlésén tárgyalni s megállapítani fogja a feliratot, melyet ez irányban az országgyűléshez és a kormányhoz intézni fog. A manifesztáció rendkívüli fontosságát nem csupán az a körülmény adja meg, hogy az ország első városának képviselőtől eredett, hanem s főképen az nyújt annak óriási jelentőséget, hogy egyhangulag történt az egy oly testület részéről, melynek tagjai között a közjogi ellenzék elenyésző csekély számmal van képviselve, ellenben a vagyon és intelli-

gencia tekintetében első helyet foglal el, s fenállása óta az *opportünizmus* zászlaját lobogtatta fenn.

A fővárosi közvéleménynek ezen elementáris erővel kitört megnyilatkozása most már semmi kétséget sem hagy fel az iránt, a mit a közélet gondosabb és állandóbb megfigyelői amugy is már észrevehettek, hogy t. i. a magyar nemzet politikai hitvallásában az önálló vámterület és ennek alapján az önálló és független vámpolitika megingathatatlan hittételként cikkelyeződött be, mely tagadást, ellenmondást, megvitátást többé nem tűr, mert általánossá lett a meggyőződés, hogy e nélkül az ország közgazdasági fejlődése nem képzelhető semmi esetre sem oly arányban, mely az államháztartásnak évről-évre fokozódó honvédelmi és kulturális igényeivel lépést tarthatna.

A fővárosi közgyűlés egyik szónoka hallatlan és egyedül álló esetnek minősítette a Magyarországot, hogy határait egy idegen országnak szabadjára hagyja. Ez természetesen túlzás, mert, eltekintve attól, hogy az önálló vámpolitikának eddig ugy anyagi, mint alaki feltételei is teljesen hiányoztak arra, hogy az nagy politikai és közgazdasági válságok kockázatása nélkül megvalósítható lett volna, még azt sem lehetett elvileg kizártnak tekinteni, hogy Ausztriával egy oly közös gazdasági és vámszerződés kötéssék, melyben mindkét fél — bár kölcsönös ál-

dozatok árán — kölcsönös és *egyenértékű* előnyöket élvezhet.

Ennek a *méltányosságon* és mindkét fél érdekeit egyaránt felkaroló kölcsönösségen alapuló egyezségnek megkötése Magyarországnak még kézzelfogható, és jelentékeny hátrányával is évtizedről-évtizedre nehezebbé lett, és a most fenálló egyezség már csak a tuloldali kormány önhatalmu intézkedése, oktroválása folytán állhat fenn. Az osztrák parlament azt többé el nem fogadta volna, bár kétségtelen, hogy az egyezség korlátai már nagyon is érezhetőleg bénítják a közgazdaságunk érdekében mulaszthatatlannak és sürgősnek mutakozó önálló rendelkezéseinket.

Az a meggyőződés tehát, hogy Ausztriával többé a 67-es alapon csak távolról is méltányos kereskedelmi egyezséget a közös vámterület mellett nem köthetünk, hogy az osztrák nép faj- és pártkülönbség nélkül összes közgazdasági érdekeink kiszolgáltatását, feltétlen meghódolásunkat követeli, egyik főokául tekinthető annak, hogy az ország egész közvéleménye az önálló vámterület politikája mellett foglalt állást. Ismételjük, ez a nagy fordulatnak egyik fő oka, de nem az egyedüli. Lasankint megingott az az axióma, hogy nyerstermékeinken másképp tul nem adhatunk, ha csak Ausztriába szabadon be nem vihetjük. Annaira elvesztette a feltétlen hitelét ez a dogma, hogy a kassai országos agrár gyűlés sem tartotta sem

TÁRCZA.

Ünnepi kirándulás.

Irta: Jean Reibrach.

I.

- Ah, hisz ez Dumur!
- Lelkemre . . . Piquet!
- Ez aztán a véletlen!

S a két férfi őszinte, tettetés nélkül való örömmel nyujtotta egymásnak a kezét. Azt a durva munkázatot, mely csak félig látszik ki az ünneplő ruha tulságosan hosszúra szabott ujja alól. Aztán mindkettő egyszerre fordul a felesége felé, hogy a fejének egy intésével bemutatassa a barátját.

- Hiszen tudod, Dumur . . .
- Piquet! Emlékszel a nevére?

Az asszonyok, akik csak kinnal tudták visszatartani a kutyájukat, hogy egymásnak ne rohanjanak, a művelt elragadtatás rövidke sikoltását hallatták s barátságosan bölintgattak egymás felé. S a következő pillanatban már méregetni kezdtek egymást, azzal a hosszú, nem feltűnő pillantással, mely mosolygás mögé szokott rejtőzni. Mind a kettő csinos és fiatal volt. Dumurnének szebbek voltak a fogai, Piquetné finomabb kalapot viselt. Némán üdvözölték egymást, míg a férfiak elhatározták, hogy közösen fogják megtenni a mai vasárnap kirándulást.

Gyönyörű tavaszi vasárnap volt, Dumurék

arra le Meudon felé tudtak egy jó kis csapatot, ahol finoman s mégis olcsón lehet étkezni. Piqueték örömmel csatlakoztak e tervhez . . .

A fák zöldje s valami könnyű kis felhevülés rózsásabbnak mutatta az asszonyok arcját, mint rendesen s a férfiakat is valami megnevezhetetlen jó érzés fogta el, amint az árnyékban, a fiatal, üde, zöld fák között haladtak. Egy pillanat alatt elfelejtették az elmúlt keserves hetet s mig tekintették a vidék nyugodt derüjén kalandozott, a szívükben fölébredt valami regényeszen szentimentális érzés, mely ott pihen minden alsóbbrendű embernek a lelkében. Dumur leszakított egy szál virágot s udvariasan megkínálta vele Piquetné, Piquet pedig, aki nem akart elmaradni udvariasságban a barátja mögött, ibolyabokrétát szedegtetett össze Dumurné számára. A rend felbomlott s a kirándulók csakhamar elszéledve, mind-egyik a másik feleségével haladtak Meudon felé.

A kutyákat leoldották a pórázról s a két állat most oldalt haladt, orrával a földön, néma, ellenséges pillantásokat váltva.

II.

Egy tisztáson újra összegyülekeztek. A botokat és napernyőket leszurták a földbe s letelepedtek. A férfiak mindenféle tervet kovácsoltak. Miért ne találkoznának minden vasárnap? Egyáltalán miért csak vasárnap? Hisz Párisban is összejöhethének néha esténként,

A hölgyek ellenben tartózkodóan, szinte hidegen viselkedtek egymással szemben. Dumurnének még az ajka is pirosabb lett a friss levegőtől s a foga szinte vakítóan kezdett villogni. S Piquetné érezni kezdte hogy ez az asszony meglehetősen arcátlanul nevet. Piquetnének meg a kalapja, melyen csak egy kiabáltak a színek, kétszeresen érvényre emelkedett itt a zöld keretben. Dumurné érezte, hogy ez a kalap szinte fojtja s gyors elhatározással lekapta a fejről a magáét, azzal a kifogással, hogy a friss levegő jól esik a homlokának.

S Piquetné észrevette, hogy Dumurnének nagyon szép haja van. Azért hirtelen egy iczipiczi kis mozdulatot tett, amire látható lett a fehér alsószoknyájának a csipkés szegélye, meg a cipellője felett egy ujjnyi széles csik a harisnyájából. Dumurné erre már nem tudott felelni. S Piquetné nem kicsiny belső meglepéssel mondta magának, hogy Dumurnének nem lehet elég karcsu a bokája, mert a ruháját görcsösen húzta le egészen a cipője hegyéig.

Ez után az első kis csatározás után kevés ideig tartó fegyverszünet következett. Annál elkeseredettebben tört ki aztán csakhamar újból az ellenségeskedés. Először heves nézeti eltérés támadt a két asszony között valami háztartási dologról. Ezt komor szünet követte. Aztán egyszerre kitört a zivatar, melyre az okot a két kutya közt kezdődő marakodás adta meg. A két állat, mely eddig gyűlölködve kerülte egymást, most egyszerre szembeállt egymással.

opportunosnak, sem hazafiasnak az agrár érdekek védelme céljából a közös vámterület fentartásának óhaját határozatilag kimondani.

Ellenben egy másik meggyőződés lett általánossá, az t. i., hogy ipari föllendülés, hatalmas és fokozódó belfogyasztás nélkül közgazdaságilag meg nem állhatunk, és kereskedelmi forgalmunk passzivitása mellett lassankint az elszegényedés, a biztos anyagi romlás lejtőjére jutunk, mely politikai s állami önállóságunk megdőlését is maga után fogja vonni.

E mellett az is nyilvánvalóvá lett, hogy valutánkat szintén az osztrákokkal való közgazdasági közösség miatt nem rendezhetjük. Míg a pénzünk arany helyett csak egyszerű értékjegy marad, melynek valódi értékét a külföld előtt az osztrák közvetítő kereskedelem hitele adja meg, addig nem lesz önálló külországi, tengeren túli kereskedelmünk; pedig az osztrák kereskedelmi mérleg ennek a közvetítésnek révén milliókat zsebel be Magyarország rovására, és épen azért az aranyvaluta életbelépését az osztrák közösség mellett hasztalan várjuk, reméljük, bár Magyarország a maga részéről már megszerezte a készletek életbeléptetésének föltételeit.

Mind általánosabb lesz az a meggyőződés is, hogy a vámközösség mellett az ettől függésben levő termelési és fogyasztási adókat sem szabályozhatjuk a magyar gazdasági élet javára, sőt a közönségnek hozott áldozatok e részben egyenesen kiszámíthatatlanok. Ha most ehhez még azt is hozzá vesszük, hogy jelenlegi közgazdasági bajaink legfőbb okát szintén az Ausztriával fenálló és az osztrák zavarok miatt válságossá lett közgazdasági közösség herce-hurczáinak róják fel mindenütt, akkor nincs mit csodálkoznunk a közvélemény azon fordulán, mely Budapesten is kifejezésre jutott és a mely országszerte, pártkülönbség nélkül azt hirdeti, hogy Magyarország közgazdasági boldogulása csak is az önálló vámterület és önálló vámpolitika mellett remélhető.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 25.

Nem épen érdekes, de mindenesetre mozgalmasság volt ma a Háznak. Jelentéktelen ügyek után a kvótadöntés került szóba. Az ellenzéki felszólalóknak Széll Kálmán felelt.

Majd a honvédség galicziai gyakorlatairól szóló jelentést tárgyalták.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza báró miniszter.

Az irományok előterjesztése után

Molnár Antal jegyző jelenti, hogy **Molnár János** sürgős interpellációt jegyzett elő a csikmegyei neppárti gyűlés megakadályozása tárgyában.

Következett a napirend.

A képviselőház harmadszori olvasásban is elfogadta a dohánykertészekről és erdőmunkásokról szóló törvényjavaslatokat, valamint a vinkovce-szavaparti h. érdekű vasutról szóló törvényjavaslatot is.

A védjegyek oltalma.

Engelmayer József előadó ismerteti a védjegyek oltalmára vonatkozó törvényeknek Marokkóban a tengeri konzuli bíróságnál történt hatályba léptetéséről szóló miniszterelnöki jelentést, a melyet a képviselőház tudomásul vett.

A parlament megsértése.

Kola János előadó előterjeszti az igazságügyi bizottságnak azt a jelentését, a mely szerint a főügyészség felhatalmazást kér a képviselőháztól, hogy pörbe foghassa azokat a szocialista szónokokat, a kik a képviselőházat megsértették.

A Ház a felhatalmazást megadta.

A kvóta.

Következett a miniszterelnök átiratának tárgyalása a közönségi kiadásokhoz való hozzájárulási arányra vonatkozó királyi döntés tárgyában.

Komjáthy Béla kifogásolja, hogy a miniszterelnök a kvótadöntést a pénzügyi bizottsághoz nem utasította.

Széll Kálmán miniszterelnök kijelenti, hogy a kvótadöntést tárgyalni nem lehet. Itt csak arról van szó, hogy a Ház tudomásul veszi-e a döntést, igen, vagy nem? A maga részéről a teljes alkotmányjogi felelősséget elvállalja a követett eljárás tekintetében. (Helyeslés.)

Komjáthy Béla polemizál a miniszterelnök eme kijelentésével és élesen megtámadja azt a

módot, a melylyel nálunk a kvótát és általában minden kiegyezési dolgot elintéznék, a mióta a reichsrath munkaképtelen lett. A kvóta emelése ellen tiltakozik és azt vitatja, hogy nálunk az alkotmánynyal csak játszanak. A jelentést nem veszi tudomásul.

Csávolszky Lajos: A kvótáról nem nyilatkozik. A mulikoriban többen azt mondták, hogy hálát kell adni, a miért a Ház közjogi vitákba többé nem bocsátkozik. Épen jökor mondták. A mikor épen a 67-es kiegyezés reccsegrópog. Ausztria mindig a nagyhatalmaságra törekedett, de ezt ön maga sohasem érthette el. Bevonta tehát a szabad nemzeteket és a magyar nemzetet céljaira, felhasználva, vonta be a nagyhatalmi politikába, a mi reánk óriási áldozatokkal jár. Nálunk nincsenek nagy államférfiak. Minden gyenge elméjű ember vállalkozhatik a miniszterségre. Megpróbálja, hátha sikerül neki. (Derűltség.) Bezzeg Bismarck másként tett. Az osztrák hadjárat előtt pisztolyt vett a kezébe. Ha terve nem sikerül, föbe lövi magát. Ez volt a terve, mert férfi volt. Nálunk a miniszterek nem pisztolyt, hanem pensionsfondot vesznek a kezükbe. Az átiratot nem veszi tudomásul.

Polónyi Géza szintén nem veszi tudomásul az átiratot, mert a korona egyoldalulag döntött.

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: Az ellenzéki képviselők itt nagy és fontos problémákat vetettek fel, a melyek sem a tárgyhoz nem tartoznak, sem incidentaliter felvetni és mélyebb, behatóbb-vita alá vetni nem lehet. Itt szorososan csak arról van szó, hogy a törvények alapján történt-e a döntés és megtartott-e precíse a törvényes eljárás? E tekintetben ismételen kijelenti, hogy a felelősséget teljes mértékben elvállalja. Megtámadták azt a programmbeli kijelentését, hogy ő ragaszkodik a 67-es törvényhez, annak minden pontjához, betűjéhez, és szelleméhez. Hát ez igaz. Mindaddig, míg azok az alapfeltételek megvannak, amelyek alapján a 67-es törvény létrejött és fenntartható, addig mindig és minden esetben ragaszkodni fog a kiegyezéshez és annak minden egyes betűjéhez. **Csávolszky felhozta,** hogy a kormány nem törődik azzal, hogy Ausztriában mi történik, hogy mily módon kormányozták. Nos, ezzel szemben teljes határozottsággal kijelenti, hogy igenis, a mióta a kormányon van és mindenkor, a mikor erre alkalma volt, mindig odahatott, hogy Ausztria alkotmánya igenis fenntartassék és az alkotmányos kormányzás továbbra is lehetővé tétessék. A mi pedig a koronának adott és adandó tanácsokat illeti, arra nézve épily határozottsággal kijelenti, hogy mindig a saját legbensőbb meggyőződése és legjobb tudása alapján ad tanácsokat. (Helyeslés.)

Rövid, rekedt morgást hallattak, aztán egyszerre egymás torkának ugrottak, dühödt csaholással.

Dumurné élénken ugrott fel s egy bottal felfegyverkezve a viaskodó ebek közé rohant. De alig huzott végig rajta egypárat, mikor Piquetné is oda rohant.

— Ezt már kikérem magamnak! Miért üti csak az én kutyámat?

— Ugyan mit akar? Hiszen csak szét kell őket választanom!

— De legalább üsse a maga kutyáját is.

— Ugy is megteszem!

S hogy igazságos legyen, Dumurné használni kezdte fegyverét a maga kutyája ellen is. De olyan szelid ütéseket mért rá, hogy a kutya, megörülve a váratlan csirógatásnak, boldog hízkeséssel kezdett az asszonyára felugrálni. Piquetné, magánkívül a dűhtől, kirántotta férje botját a földből s végigütött néhányszor Dumurék kutyáján. Csak néhányszor, de olyan erővel, hogy a kutya vonitva, fejét a vállá közé, farkát a lába közé huzva, szemében a halálos gyűlölség tekintetével kullógott el.

III.

Dumur és Piquet, belemerülve a közös emlékeikről való beszélgetésbe, egészen nyugodtan nézték ezt a jelenetet. S egyszerre ijedten ugrottak fel, mikor észrevették, hogy a dühösen sikoltozó asszonyok hogy rohannak egymásra meggörbitett ujjakkal, készen, hogy csa-

tatérré változtassák át a békés mezőt. Piquet, aki először ért oda a belszinére, habozás nélkül munkához látott. Alaposan eldöngötte a feleségét. Dumur szintén azonnal odaugrott s kezdte ütni a maga feleségét, nehogy a barátja felesége megalázva érezze magát. S feltűzelve Piquetné egy pillantásától, aki ezt a gyengéd figyelmet a szemeivel köszönte meg, irgalmatlanul elpáholta a feleségét.

— Hallod-e, — kiáltotta Piquet, — ne bántsd a feleségedet!

Dumur verte tovább. Piquet odaugrott hozzá s rákiáltott:

— Elereszted-e már? Hiszen agyonvered!

— Te is verted a feleségedet!

— Mert veszekedett!

— Ki kezdte? Az én feleségem kezdte!

— Nem igaz! — kiáltotta Piquet.

— De igaz! — ordította Dumur.

Hirtelen düh fogta el mindkettőjüket. Az asszonyok újra sivalkodni kezdtek. S amint nyelveltek egymásra, amint egymás szemére hányták, hogy hogyan akarta az egyik elcsábítani a másikat az urát: ezzel még csak szították a férfiak haragját.

Dumur tört ki először:

— Egyáltalán semmi közöd a feleségemhez.

— Éppen annyi, mint neked az enyémhez.

— Ki tilthatja meg, hogy megverjem, ha nekem tetszik.

Közeledtek egymáshoz; fenyegetően előre nyújtott állal álltak szemközt egymással. S mikor az ösztönszerű védekezés egy mozdulatával

mindegyik mellbe lökte a másikat, ez a lökés teljesen elvette az eszüket. Vad szitkozódással kapaszkodtak össze, a két kutya csaholva tört elő s a lábukhoz kapkodott... elvesztették az eszméletük maradékát is és verekedni kezdtek lihegve, rövid, tompa, állati hangokat hallatva.

Piquet volt a gyengébb. Egyik lába már a levegőben volt, ingadozni kezdett. Dumur egyik karjával átölelte a nyakát s így a hóna alá nyomta ellenfele fejét. Így tartotta egy darabig, összegörbedve, nevetséges helyzetben félig megfojtva, hogy Piquetnek majd kiugrottak a szemei. Ebben a pillanatban Piquet, aki mélyen megalázva érezte magát Dumurné előtt, kést ragadott. A két férfi a földre bukfenyezett.

Piquet újra felemelkedett, — Dumur felleve maradt s mindkét kezével az oldalához kapott.

— Ugy kell, — szólt Piquet, — ez a tied!

De aztán hirtelen megijedt. Felkapta a kalapját s hosszú lépésekkel elszaladt, hátra sem tekintve. A felesége futott utána.

Dumurné ámulatlan állt egy helyben s nézte a menekülőket. Aztán a férjére nézett. A távolban a két kutya megint megkezdte az ellenségeskedést, csaholásuk felverte az egész erdőt. Dumurné csak most tért észre és segítségért kezdett kiabálni...

Hosszabban polemizál ezután Komjáthyval és azt bizonyítja, hogy a döntés törvényes előzmények után történt. Miután a két deputáció megegyezett, de a reichsrath munkaképes nem volt, nem dolgozhatott, ennél fogva a parlament megegyezésre nem juthattak s így természetesen a koronának kellett döntenie. Hogy mennyi időre történik, erre nézve a törvény világosan nem intézkedvén, tetszés szerint lehet félévre, vagy évre dönteni. Polónyival szemben bizonyítja, hogy a király nem egyoldalúan döntött, hanem az előterjesztett adatok alapján. Kéri, hogy az átiratot, a melynek érdemleges tárgyalása nem is lehetséges, a Ház vegye tudomásul.

Pichler Győző örömmel hallotta, hogy a miniszterelnök konstataulta, miszerint a reichsrath munkaképtelen.

Széll Kálmán: Volt akkor!

Pichler: Tárgyalásra nem képes.

Széll: Akkor!

Pichler: De hiszen a miniszterelnök csak a jelenről beszélhetett.

Széll: Ez csak csürés-csavarás! (Derűtség.)

Pichler: A csavarásban a miniszterelnök a mester, a ki most épen a 67-es kiegyezés ép-ségét bizonyította.

Felkiáltások jobbról: Ohó!

Pichler: Kifogásolja azt, hogy a kvótát épen most, a mikor az osztrák alkotmányosság a legnagyobb válságban van, félév helyett egész évre döntötték el. (Helyeslés a szélső-jobbon.)

Széll Kálmán miniszterelnök tiltakozik a csürés-csavarás vádjá ellen, mert hiszen még sohasem szólalt fel senki, a ki mondhatta volna, hogy ő (Széll) félremagyarázta a szavait. (Igaz!) A mi az egész évi döntést illeti, ez fontos ok miatt történt. Hiszen ebben Pichler épen ellentmond önmagának, a mikor azt mondja, hogy januárban lesznek a választások és az utolsó alkotmányos erőfeszítés és mégis egy évre döntötték el a kvótát. Hát épen ezért döntötték el egy évre, mert a december 31-én még nem is lesz a reichsrath együtt, a fél éves döntés tehát hiba lett volna. (Derűtség.)

Ház tulnyomó többsége tudomásul vette a miniszterelnöki átiratot.

A honvédség fegyvergyakorlata.

Münnich Auról előadó tudomásul venni kéri a honvédségnek a galicziai hadgyakorlaton való részvételét. (Helyeslés jobbról.)

Tóth János nem veszi tudomásul a jelentést.

Fejérváry Géza honvédelmi miniszter a szélsőbal aggodalmát közözi szörszálhasogatásnak tartja.

Tóth válasza és Fejérváry viszonzválasza után a jelentést tudomásul vették.

Molnár János sürgős interpellációt intéz a belügyminiszterhez, melyben intézkedést kér a csiktusnádi szolgabíró ellen, ki — szerinte — a minapi néppárti gyűlést megakadályozta.

Széll Kálmán kijelenti, hogy bevárja, míg az ügyben a hivatalos jelentések beérkeznek. Addig is szükségesnek tartja elmondani, hogy bár küzdeni fog a néppárt ellen, de a hivatalos presszióval szemben meg fogja őket védeni.

A legközelebbi ülés lesz.

TÁVIRATOK.

A király Bécsben.

Bécs, október 25. A király ma reggel Budapestről ideérkezett.

A transzváli háború.

London, október 25. Roberts lord jelenté Pretóriából 22-iki kelettel: French tábornok Karolinából kiindulva e hó 20-án Bethelbe ért. Az út nagyobb részén, különösen Ermelo környékén ellentállásra talált. Csapatából 16-án egy tiszt és öt legény elesett, három tiszt és tizenhat legény megsebesült, öt ember pedig el-tűnt. 17-én négy ember sebesült meg, 20-án egy ember elesett és négy megsebesült. Settle hadoszlopa Hoopstadtba ért. Ezt a sereget is megtámadták ut-

közben a burok; angol részről egy tiszt és tizenöt legény megsebesült. Zeerustnál megtámadták Methuen hadoszlopának podgyászkiéretét; egy tiszt és egy legény elesett, egy tiszt és nyolcz legény pedig megsebesült. Barton tábornoknak egy csapatát, a mely takarmányszerzésre indult ki, 18-án Frederikstadt mellett megtámadták. Két tiszt és két legény fogságba esett, két legény elesett és négy megsebesült. 21-én Barton még egyszer harczba keveredett a burokkal, a kik nagyon mérészen léptek föl. Az angolok részéről ebben a harczban egy tiszt esett el. Pienaarsriver mellett egy bur csapatot sikerrel leptek meg az angolok, a kik ez alkalommal 18 burt fogtak el, míg közülök csak egy ember sebesült meg.

Egyházkerületi közgyűlés.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 25.

Elnökök: Szilágyi Dezső és Szász Károly.

Jegyzők: Kálmán Gyula, Lévy Lajos.

Jelen vannak: Tisza Kálmán, mint kerületi tanácsbíró, Hegedűs Sándor, Darányi Ignác, Cseh Ervin miniszterek, Karap Ferencz.

A lelkeszi nyugdíj ügye volt a közgyűlés elé került első fontosabb tárgy. A kerületi lelkeszi értekezlet határozatával egyértelműleg a közgyűlés bizottságot küld ki, melynek az a feladata, hogy a konvent utasítása értelmében javaslatot dolgozzon ki a nyugdíj ügyében és azt egyenesen a konvent elé terjessze.

A bizottság a következőképen alakult meg:

Elnökök: Koncz Imre, Puky Gyula. Tagok: Kovács Aladár, Mészáros János, Bogyó Lajos, Dányi Gábor, Petri Elek, Ádám András, Lévy Lajos, Hegedűs Sándor, Mády Lajos, Szabó Péter.

A közgyűlés folytatja a számszék jelentésének tárgyalását.

A kecskeméti jogakadémia tanárainak fizetési korpótléka kérdésében Mészáros János kecskeméti lelkesz, tanácsbíró pártoló értelmű felszólalása után a közgyűlés kimondja, hogy az ötévi szolgálati idő után megadja az öt százalékos korpótléket.

A közgyűlés azután utasítja a számvevőszéket, hogy a legközelebbi egyetemes konvent elé, annak legutóbbi határozatához képest, terjessze be az egyházkerület közigazgatási és községi szükségleteinek részletes kimutatását.

Ezzel a számvevőszék jelentésének tárgyalását a közgyűlés befejezte.

Sógor Endre számszéki előadót újabb három évre megválasztották.

Szilassy Aladár számvevőszéki elnöknek, aki bokros elfoglaltsága miatt kénytelen volt tisztéről lemondani, a közgyűlés köszönetét fejezi ki. Helyébe Puky Gyula királyi táblai elnököt választották meg.

Szász Károly betérjeszti a misszió jelentését, melyet a közgyűlés elfogad.

A közgyűlés elhatározza ezután, hogy Szabadka leány-egyházat önállósítja és Ada, Zenta, Ó-Becse leány-egyházakat hozzácsatolva, a kecskeméti egyházmegebe kebelezi be. A közgyűlés a határozatot fölterjeszti a miniszteriumhoz. Hasonlóképen önálló egyházzá szervezik Pécs egyházközséget és jóváhagyás végett a díj-levélet fölterjesztik a miniszteriumhoz. Megerősíti a közgyűlés Tolna-Németi egyházközségnek az önállósítását is.

A tüzkárbiztosításra nézve elvileg ismét kimondják, hogy a biztosítást az egész kerületre nézve egységessé teszik és a szabályzati

javaslatot az egyházmegegeknek adják ki véleményezés végett.

A segélykérvényeket tárgyalták ezután. A közalaphoz 18 község folyamodott mintegy 11000 korona segélyért. A kerület 8500 koronát szavazott meg. Segélyért folyamodott öt lelkész, akiknek az egyházkerület 800 koronát szavaz meg. A tőke-segélyért való folyamodásokat a konvent határozatához képest csupán jegyzékbe vette a közgyűlés. Az állami segélypénztárból 27.800 korona kiosztását határozta el a közgyűlés, miből egyházak segítésére 4800 koronát, építési célokra és lelkészek támogatására 5000 koronát fordítanak.

Lelkesznék és tanító-özvegyek, valamint árvák segítségére megszavazott a közgyűlés 2520 koronát, melyből 25—16—10 koronás segélyeket osztanak ki.

Tanörök választása.

— Az iskolaszék üléséből. —

Arad, október 25.

A múlt hónapi iskolaszéki ülés sorrendjébe több választás volt kitűzve, mely elmaradt a miatt, hogy a tagok nem jelentek meg a választáshoz szükséges számban. A napirend összes pontjait letárgyalták, csupán a választás volt még hátra, de a szükséges szám nem volt meg. A legborzasztóbb az volt a dologban, hogy csupán egy tag hiányzott. Vártak, vártak erre az egy tagra, de hiába. Végre fel kellett osztatni az ülést s a választást az október hóra halasztották.

Ma megisméltődött ez a dolog. Ujra ugy történt, hogy éppen egy iskolaszéki tagra lett volna szükség. Telefonáltak mindenfelé, szolgákat küldözgettek, míg végre sikerült egy tagot előteremteni. Így azután megtarthatták a választást.

A választás, melyet Hász Sándor, mint a közigazgatási bizottság képviselője vezetett, egyhangulag ment végbe. Egy évi próbaidő után véglegesen megválasztottak: Boros Janka, Rubeneszku Augustza, Haller Józsa, Ajtay Erzsit tanítónők és Korom József tanító. Hasonlóképen véglegesítették Rákóczy Klára óvónőt is.

A polgári leányiskolánál szervezett tornatanítónői állásban ideiglenesen működött Boros Dóra tanítónő. Miután a tornatanítást rendszeresítették, az állásnak meghívás utján való betöltése vált szükségessé. Az állásra az iskolaszék Boros Dórát hívta meg.

A közgyűlés azon értesítését, hogy Somogyi Agoston polgári iskolai rajztanár nyugdíjaztatott, tudomásul vették.

A községi iskolai igazgatók átalányának a törzsfizetéshez való csatolását, a közgyűlés határozata alapján, a belügyminiszter jóváhagyta. Ez tudomásul szolgálván, a felett indult meg a vita, vajjon miként a fizetés, ugy az átalány után is kötelesek-e az igazgatók a nyugdíjért járó százalékot megfizetni. A kérdés eldöntését a nyugdíjbizottságra bízták.

A kapa- és Hasszinger-utcai ellemi leányiskolák első és második osztályaiban a tanulók száma annyira megsaporodott, hogy ambuláns osztály felállítását határozta el az iskolaszék. Ennek vezetésével Masztig Ilona tanítónőt bízták meg.

Az ülésen Salacz Gyula polgármester elnöke alatt jelen voltak: Institoris Kálmán főjegyző, Millig József iskolafelügyelő, Hász Sándor, Posgay Lajos dr., Tedeschi Viktor, Kristyóry János, Simon Karolin, Robitschek Agoston dr., Schusztér Illés dr., Bing Vilmos, Fetter Géza, Barabás Béla dr., Marschall Lajos dr., Walder Gyula, Ábrai Lajos, Domonkos Lajos, Rieger Imre, Péterffy Antal, Nikolits Péter, Avarfy Ferencz, Reicher Ferencz, Almási Pál, Müller Gyula.

A polnai vérvád.

(Másodszor az esküdtek előtt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 25.

A polnai gyilkosság ügyét ma tárgyalja másodszor a piseki esküdtszék. Először a kuttenbergi kerületi bíróság foglalkozott az ügygel, a mely a vádlott Hilsner Lipótot, Hruza Ágnes meggyilkolásában bűnsnek találta és kötélfalra ítélte. A semmitőszék ezt az ítéletet megsemmisítette és új tárgyalást rendelt el. Az ítélet megokolásában azt mondja a semmitőszék, hogy az egyetem orvostudományi karának véleménye szerint a gyilkosságot egy ember is elkövethette, továbbá, hogy ugyane szakvélemény szerint a meggyilkolt személy vérének elvonása bármilyen czélra ki van zárva.

Az új vádirat azzal vádolta Hilsner Lipótot, hogy 1899. márczius 29-én a Polna mellett lévő brzinai erdőben megölte Hruza Ágnes és 1898. július 17-éről 18-ára viradó éjjel a Polna közelében lévő mrsniki erdőben Klima Máriát. Vádat emel továbbá Hilsner ellen rágalmazás miatt, mert a kuttenbergi bíróság előtt Erbmann Józsuát és Wassermann Salamont Hruza Ágnes meggyilkolásával vádolta. Az új tárgyalásnak Hruza Ágneset illetőleg a régi vádirat szolgál alapjául, Klima meggyilkolását és a rágalmazást illetőleg pótvádat emelt az ügyészség.

Klima meggyilkolását illetőleg elmondja a vádirat, hogy Klima Mária 1898. július 17-én Polnába ment reggeli misére, a honnan többé nem tért vissza. 1898. október 27-én Chaluba Ferencz erdőkerülő a mrsniki erdőben női hajjal fődött emberi koponyát és körülbelül egy méternyire onnan emberi csontvázat talált. A leletről rögtön jelentést tett a csendőrségnek. A helyszíni szemlén Klima Mária szülei kijelentették, hogy a haj színe és fonása szerint ítéelve a talált csontváz csak leányuké lehet, ellenben Klima Máriának egy barátnője a fogakról azt mondta, hogy Klima Máriának nem volt olyan foga. 1899. december 1-én egy nap-számos asszony, nem messze attól a helytől, a hol a csontvázat találták, egy kis fenyő alatt piros zsinórral összekötött két szoknyát talált. A leletet rögtön megmutatta az erdőkerülőnek, a ki másnap jelentést tett a csendőrségnek. Két csendőr konstataulta, hogy a szoknyák mintegy 45 lépésnyire voltak attól a helytől, a hol a csontvázat találták és öt lépéssel odább egy kabátot találtak, a mely a moha alatt el volt ásva. A tanúk, Klima Mária anyja és három más asszony egész határozottan kijelentette, hogy ezek ugyanazok a ruhadarabok, a melyekben Klima Mária 1898. július 17-én hazulról elment.

A vádirat azután leírja, hogy milyen állapotban találták a holttestet és abból hogy Klima Mária beteg nem volt és öngyilkosságra sem volt oka, azt következteti, hogy gyilkosságnak lett áldozata. A gyilkosság gyanuja akkor fordult Hilsner Lipót ellen, mikor Hruza meggyilkolásával vádolták, mert több körülmény arra vallott, hogy mind a két esetben ugyanaz az ember követte el a gyilkosságot. Hilsner határozottan tagadja, hogy ő követte el a tettet, sőt azt is, hogy Klima Máriát ismerte és hogy vele érintkezett. Alibit is akart bizonyítani, de tanúk vallomása szerint Hilsner július 17-én a zori búcsun késő estig együtt volt Klima Máriával, sőt látták őket, a mint a brzezinai erdőbe rándultak ki. Egy polnai cselédleány azonkívül egész határozottan állítja, hogy Klima Máriával viszonya volt Hilsnernek és azt mondja, hogy Klima Máriát többször intette, hogy szakítson Hilsnerrel és

figyelmeztette a közöttük lévő valláskülönbségre. Hogy a gyilkos mind a két esetben ugyanaz, azt a vádirat szerint megerősíti az a körülmény, hogy a két holttestet ugyanabban a helyzetben, mind a kettőt fenyőágakkal fődve találták. Hruza holtteste részben meztelen volt és ingének felső része a nyaka köré volt csavarva. Ugyanigy találták Klima Mária csontvázat. Mind a két holttestnél a ruhák erőszakosan voltak széttépvve vagy szétvágva és egyformán elrejtve, a miből azt kell következtetni, hogy ugyanazok az emberek követték el a gyilkosságot. Igaz, hogy a vád nem bizonyíthatja be Hilsner közvetlen bűnösségét, de az ő közreműködése nélkül nem lehetett volna a gyilkosságot végrehajtani, mert Klima Mária éjjeli erdei útjában nyilván az ő védelmére bizta magát. A tettek a vádirat szerint mind a két esetben csak szexszualis indító oka lehetett.

A mai tárgyalás délelőtt 9 órakor vette kezdetét. 9¹/₂ órakor bevezették Hilsner Lipótot a terembe. A szerencsétlen ember megöregedett a börtönben, arca ránczos lett, szeme beesett, alig lehet ráismerni. A közönség sorraiban tolongnak Schwartzenberg Károly és János hercegek is.

Elnök megnyitván a tárgyalást, az esküdtek kisorsolása következett. Majd Hilsner Lipótot hallgatták ki az általános kérdésekre vonatkozólag. Ezután a vádiratot olvasták fel, ami délig eltartott. Elnök ekkor megszakítván az ülést, délután 3 órakor újból folytatják.

Hilsner kihallgatván, állhatatosan tagad. Folyton hangoztatja:

— Ártatlan vagyok, ártatlan vagyok!

Egykori beismerő vallomásaira vonatkozólag azt állítja, hogy azt betanított fogolytársai csikarták ki tőle, kik azzal rémitették, hogy felakasztják, ha mindent magára nem vállal.

A mai tárgyalást Hilsner kihallgatása foglalta le. Holnap folytatják.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Gyurkovics leányok, bohózat. (Páros bérlet.)

Szombat: A kis szökevény, operette. (Páratlan bérlet.)

A párisi élet.

— Rubos Árpád nyilatkozata. —

Az egész világon elfogadott vélemény az, hogy sehosem oly mozgalmas és pezsgő az élet, mint Párisban. Ennek a lüktető erőnek nyomát látjuk mi is, amikor a Párisi élet színehozatala alkalmából tegnapi lapunkban egy kis újdonságot hoztunk, amelyben azon hírrel szemben, hogy Rubos rendező az operett szöveget modernizálta, annak a véleményünknek adtunk kifejezést, hogy ennek a modernizálásnak nincs értelme. Ez hozta pezsgésbe Rubos Árpád véréit is és az alábbi helyreigazítás közvételére kért fel bennünket:

Néhány szó a Párisi életről. A népszínházban pár hét előtt nagy sikerrel elevenítették föl a Párisi életet. A repriz után az összes fővárosi lapok bírálati konstataáltak, hogy a darab ósdi stílusát át kellett volna dolgoztatni, mert a 60-as évek társalgási nyelve ma már nagyon kopottas. Latabár, tudniillik, a 60-as években fordította a darabot. Én tehát, hogy az aradi közönségnek kellemesebbé estét szerezzek, fölládoztam egy pár éjszakamat s alvás helyett átdolgoztam a darab prózáját, meg az énekszövegeket is ott, ahol a zene és a hagyomány nem elle-ne te — díjtalanul. A közönség az eladott portékát még meg sem vette, — magyarul: be sem vette, — de az elsőleget már megkaptam az

Aradi Közlönyből „oktalanság“ képiiben. Köszönöm szépen! Nem tudtam eddig, hogy a korosabb operettek prózája klasszikus kincs s ha hozzányulunk, elnadragol érte a tanító bácsi. Abban tökéletesen igaza van a cikk írójának, hogy az én invenczióm nem éri utól az *Offenbachét*. De hisz én nem is *Offenbach mestert* korrigáltam, hanem *Latabár Endrét*, a darab fordítóját. Nem tudtam, hogy a germanizmustól hemzsegtő dialógokat bűn magyarul beszélni, meg azt se hittem hogy oktalanságnak minősítik, ha az ilyen szöveget:

„Emlékszik-e még szépem
Egy emberről miképen
Báró Fraskáta Zsán volt a neve,
Gyöngéd szerelmi frigyünk
Midőn megismerkedtünk
Egy önnél tartatott bálban leve,
Ah! én szerettem önt képzelhetni,
De ön engem vajon már nem tudom,
Mondá, imádom önt, azt elhiheti
Nem én, de jól esett csalatkoznom.“

Igy éneklé az énekesnő.

Gondolja át a multat,
Szép emlék sohsem untat;
Volt egy legény: báró Fraskáta Zsán; —
Egy kis madár csicsereggett,
Élő szerelemről zengett,
Kéjjel hallgatta ifju és leány.
Kezét kezemben tartám, édesem,
— De ön talán ma engem meg sem ért, —
Midőn bodros fejét negédesen
Köblemre hajta csókra-csókot kért.

Rubos Árpád.

Készséggel adunk helyet Rubos ur ezen felvilágosításának, de meg kell jegyeznünk, hogy nem mi vagyunk a hibások, ha egy kissé „elnadragoltuk“ a rendező urat. Tessék ezért a színházi-irodát felelősségre vonni és először ott eligazítani, hogy magyarul írjanak. A hivatalos hírből ez áll: Rubos az operett szövegét modern köntösbe öltöztette. Ez mindenütt a világon azt jelenti, aminek mai híreinkben kifejezést adtunk. Helyesen tehát azt kellett volna írni, hogy a fordítás elavult és magyartalan nyelvezetét javította Rubos, akkor Rubos ur teljes elismerésre számíthatott volna, amit neki felvilágosítása után, készségesen meg is adunk.

* Nagyzás hőborjai. Mintha a középkor nehéz dzsidasai vonultak volna fel a színpadra, oly nehézkesnek bizonyult *Rosen* vigjátéka. Hiába, a német doktrinár-iskola nem tud szellemes lenni, nincs benne a könnyed francia vér, teljesen hiányzik belőle az eszrit; a vigjátéka nem vigjáték, hanem inkább mulatságos formában tartott tanköltemény. Amit az egyes szereplők ajkára ad a színműrő, az úgy hangzik, mint a katedrán ülő professzor előadása: kétségbeesésig száraz, pedánsan logikus és a klasszikus latin mesék sablonja szerint tanulságos.

A darab vázát *Rosen* ilykép készíthette: A nagyzás hőborja, olyan betegség, melyet gyógyítani és alkalmas példakkal illusztrálni neveltségessé tenni kell. Ez a thézis. Már most tisztelt publikum, ime az első felvonásban bemutatok neked pl. egy bankárt, ki azt hiszi magáról, hogy a nagy politika vezetésére volna hivatva, pedig valójában nem egyéb, mint egy közönséges ostoba fráter, aki elkapottságában saját gyermekei boldogságát készül megzavarni. Bemutatok továbbá egy feleséget, aki mint született grófné, a családfájának bolondja és minden polgár embert lenéz. Ez a kettő tehát a „Versuchs Kaninchen“, ezeken mutatok meg a társadalmi betegséget. A gyógyítás processusát keresztül viszi egy okos nagynéni és egy rakoncátlan gimnázista; ezek fogják a többi három felvonásban neked megmutatni, hogy nekem van igazam, amidőn azt mondom, hogy a nagyzás nem egyéb, mint hőbort.

Ez a tartalma a darabnak, mely sok helyzetkomikumával több helyütt megneveztette a közönséget. *Mezey* kitűnő volt a bankár szerepében — igen ügyesen fogta fel a szerepet és nagyon mulattató volt. *Turchányi* Olga, oly ked-

ves, ügyes és enivaló, rakoncátlan fiúcska volt, hogy a szerző sem rajzolhatta magának tökéletesebben. *Kalocsa* Róza az okos néni hüen jellemezte, a vígjáték szálait ügyesen fogta kezében és rutinirt játékaival előtérben tartotta szerepét, amiért többszöri kihívásban részesült. *László* a széptan tanára tipikus alakját jellemezte sok egészséges realizmussal. *Bácsné* a fenhéjázó grófnő. *Harmath Józsa* a naiv kis leányka, *Angyal Ilka* a limonádés izü szerelmes leány szerepében kifogástalanok voltak, valamint *Fenyéri, Bács, Szalai, Tolnayné, Palágyi* is kisebb szerepekben. Ügyes és szemrevaló szobaciczus volt *Soósne*.

* **A Balla-pár Berlinben.** A nagyváradi színház, írja a nagyváradi Friss Újság, a közel jövőben két tehetséges tagját fogja elveszíteni. A *Balla* pár Berlinbe fog szerződni; Balláné énekesnőnek, Balla rendezőnek. Ballákéknak tegnap Budapesten voltak, hol *B. Csik Irén* a berlini színház képviselője előtt énekelt, természetesen kielégítő sikerrel.

* **A Theatre Francais szobrai.** Mikor pár hó előtt a párisi Theatre Francais pusztító tűzvész martalékául esett, a színház előcsarnokában fölállítva volt remek művi szobrokat sikerült megmenteni a pusztulástól és ideiglenesen a Louvreban helyezték el azokat. Párisban most az illetékes körök azzal foglalkoznak, hogy mi történjék a szobrokkal, ha az új színház elkészül. A hivatottak egy része nem akarja a szobrokat ismét a színház előcsarnokában fölállítani, mert újabb veszélytől félnek. Míg ellenben a Comédie Francais színészei tiltakoznak az ellen, hogy a szobrok továbbra is a Louvreban maradjanak. Hogy mindkét párt kívánságának eleget tegyenek azt a közvetítő indítványt tetjesztették elő, hogy a szobrok egy részét a színház mellett álló Palais Royalban helyezték el. Így a színészek közvetlen szomszédságában lehetnek a nagy férfiak emléksobrának és a szobrok a tűz veszélye ellen is védve lennének. A színházat december hó 23-ára fogják ünnepélyesen megnyitni *Sardou* *Haza című* darabjával.

* **A filharmonia egyesület** péntek este 8 órakor zenekari próbát tart a polgári fiúiskola disztermében. Próbáltatni fognak a december 6-iki hangverseny számait. Az összes közreműködők megjelenésére számít az Elnökség.

A Népszínház süllyedése.

— Ujabb támadások Porzolt ellen. —

Az „Egyetértés“ folytatja ma támadásait *Porzolt* Kálmán a Népszínház igazgatója ellen. Fenti ezimen a következőket írja:

A mikor *Porzolt* Kálmán átvette a színházat, mindenki reményt fűzött hozzá. Azt hitték ugyanis, hogy már alacsonyabb színvonalra nem süllyedhet a színház, mint azelőtt volt. Várták tőle, hogy első sorban az életnedvétől megfosztott népszínházat fogja megmenteni. Várak tőle továbbá azt, hogy a művészi anyag felosztását a közérdekekben, a színház missziójának megfelelően fogja eszközölni.

Ezt várta tőle a közönség és a sajtó. Ennek a reményében előlegezték neki a jóindulatot minden oldalról. Eleintén úgy is látszott, mintha a hozzá fűzött reményeknek meg akarna felelni. Azonban csakhamar észrevehetőkké váltak azok a tünetek, amelyek természetesen fölmerülnek, ha egy színház-igazgató magánkedvteléseinek rendeli alá az intézetet és fittyet hány minden művészi követelménynek.

Első sorban a népszínházat hanyagolta el, még sokkal jobban és kegyetlenebbül, mint elődje. Előadott ugyan egy-egy népszínházat is a látszat kedvéért, de a szereposztások itt nem nyújtottak a direktornak elég okot és anyagot arra, hogy céljához közelebb vigyék. Voltak a népszínházénekesnők közt, a kiket nem zárhatott ki a szerepből; hogy melyik férfi vesz rész az előadásban, melyik nem: az

közönyös volt előtte és nem esett számításainak körébe. Az operettben a női személyzetnek nagy stílusban való foglalkoztatása már oly hatalmas ténykedés volt, a mely kilátást nyújtott neki arra, hogy a színházat szultáni hajlamainak rendelje alá. A prima- és szekunda donnák itt kényének-kedvének voltak kiszolgáltatva.

Képzeltet-e, hogy egy színház művészi élete kifejlődhesse, hogy a színház megfelelően küldetésének, ha a direktor a művészi célokat csak azért téveszti szem elől, mert nem felelnek meg alacsony magán-céljainak? Így tehát első sorban a népszínházat hanyagolta el. Ez volt az első nagy bűne, és e miatt volt kénytelen a nemzeti színház most már gondjai alá venni ezt a műfajt is.

De ha legalább más téren kárpótolta volna a közönséget. Ha az operettben a szereposztásokat úgy eszközli, a mint azt a darabok szelleme megköveteli és a mint a művészi szellem diktálja! De éppen itt a bökkenő.

A helyett, hogy a legkiválóbb művészi erőket foglalkozást adjon, megindította a primadonna-hajszát. Oly csunya hajszát volt ez, a melyhez fogható színházi körökben még sohasem láttak. *Küry Klára*t formálisan ki akarta üldözni a színházból. Nekünk nagyon kellemetlen, hogy ezen a téren ily foglalatban kell művésznőket névszerint megneveznünk. De hiszen mindenki emlékszik rá, mi mindent követett el *Küry Klára*val, hogy kedvét elvegye a művészi munkától és a színháztól. A közönség megdöbbenve tapasztalta, mi is regisztráltak annak idejében, hogy olyan kaliberű, oly ropant vonzóerővel felruházott művésznő, mint *Küry Klára*, kénytelen arra gondolni, miképpen meneküljön egy direktor karmai közül, a ki őt meggyűlölte, a direktor a megmondhatója, miért? Nem a művészi kötelesség teljesítése itt a fődolog, hanem az, hogyan kerülje el az alacsony intrikákat, a melyekkel üldözték.

Már-már úgy látszott, hogy csakugyan kénytelen megválni *Küry Klára* a népszínháztól. Végre is csak a népszínház szenvedett volna pótolhatatlan veszteséget. De a mig szerződését meg nem újították, addig annyi kinszenvedésnek volt kitéve, hogy ugyszólván megmérgezte művészetét. Mennyi lelki erőre, mily kitartásra, mekkora lelkesedésre volt szüksége *Küry Klára*nak, hogy a kulissza mögötti bánalmak és üldöztetések dacára oly tökéletesen felelhessen meg a művészetének, a milyennel tényleg megfelelt!

Ha *Küry Klára* szinte emberfölötti erővel tudta megmenteni az egyensúlyát, az *Küry Klára* kiváló érdeme. De a népszínház, mint intézet, ilyen ellentállásra nem volt képes. Az haladt lefelé hanyathomlok a teljes depraváció és szétzúllás posványába. A népszínházban a kapcsolatok meglazultak; bomladosásnak indult minden, a mi nem az egyesek ellentálló képességétől volt feltételezve. Bomlott és tört minden, a mi bomolható és törékeny. Es ez az oka, hogy a népszínház ma sokkal, de sokkal alacsonyabb színvonalon áll, mint az előbbi regime alatt, mert hisz nemcsak a legnagyobbak, hanem a kisebbek és legkisebbek is ki voltak szolgáltatva ilyen kulissza mögötti üldöztetésnek.

Az igazi süllyedést a népszínház művészi életében nem is lehet másra visszavezetni. A direktornak korlátlan hatalma van, a mikor a szerepeket kiosztja. És a mikor a szereposztásokra került a sor, akkor volt igazán elemében a direktor. Ki kapja a jó szerepet, ki kapja a kevésbé jó szerepet, ki kapja a rossz szerepet, vagy ki az, a ki egyáltalában nem kap

szerepet: az dönt a darab sorsa fölött, ez dönti el a művészi sikert, az eredményt.

Minden igazgató, a ki színháza sorsát szívében viseli, mérlegre teszi a rendelkezésére álló erők művészi kvalitásait és ezek szerint helyezi el az erőket. A színház nőtágjai ismerték azokat a kvalifikációkat, a melyeket az igazgató ur keresett, a mikor a szerepeket kiosztotta. Fázta is tőle eleget, és így történt, hogy a legtöbb esetben visszaküldték azt a szerepet a melyet nekik szánt a direktor. És így történt, hogy a közönség előtt eljátszandó szerepek nem azoknak jutottak, a kik művészileg legalkalmasabbak a szerepet és ezzel együtt a darabot győzelemre juttatni. A legtöbb esetben az erők rosszul voltak elhelyezve, a „szempontok“ lévén ugyanis diminálók az igazgató előtt, nem a művészi érdek. A legmesszebbmenő kombinációk után kapták a szerepeket a művésznők, csak-hogy e kombinációk nem a művészi egyéniségek kvalitásaiból indultak ki.

A boszantási politika, a mely szintén a külön szempontokból indult ki, az idők során kegyetlen rombolást okozott a színház művészi életében és fejlődésében. Minden ferdén végződött. Mindenütt észrevehető volt a művészi lelkiismeret hiánya. A mikor egyeseknek sikere volt, az az illető művészek egyéni érdeme volt és ritkán, vagy soha sem az intézeté.

Az egyik botlás a másikat vonta maga után. Később már a teljes művészi rendszertelenség üneményei hirdették, szinte kiáltva, a színház nivójának hanyatlását. Egységes célú kereső vesztés nem lévén, ment minden, ahogyan menni tudott. Mi sem természetesebb, mint hogy minden lefelé ment. A direktor tekintélye napról-napra csökkent; nem volt senki, a ki a tekintély és tudás súlyával tudta volna megállítani ezt a lefelé haladó rohanást.

Ez a színház süllyedésének benső története.

A horvátok

s a trónörökös házassága.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 25.

Horvát képviselők köréből arról értesül a bécsi *Information*, hogy a horvátok követelik a trónörökös házassági nyilatkozatának a horvát tartománygyűlés által való beczikkelyezését, „mert Horvátország fenntartja magának a királyválasztás jogát a dinasztia kihalása esetén. Horvátország — így szól a zágrábi tudósítás — a horvát trónra önállóan választott királyt a Habsburgház trónrasszállásáig.“

Közjog- és történelemhamisítás ez az új horvát követelés.

I. László király óta nincs és nem volt külön horvát király. László magyar királyt megkoronázták Zágrábban királylyá s azóta nincs külön horvát királyság, nincs külön horvát trón, nincs külön horvát korona, hanem akit Szent István koronájával magyar királylyá koronáztak, az uralkodott a magyar király jogán a magyar királyság alkatrészét képező Horvátország felett. A horvát történettudósok is csak azt szeretnék eltagadni, hogy I. László magyar király fegyverrel hódította meg Horvátországot, szerintük a horvátok szabad akaratukból tették királyukká Lászlót.

Ha a Habsburgház valamikor kihalna, avagy megvaszakadna a Habsburgház ama három ágának, amely Magyarországon az uralkodásra jogosult, akkor is Horvátországnak nincs külön királyválasztási joga, hanem a horvátok ezt a jogot csak a ma-

gyar országgyűlésen, a magyar országgyűlés által gyakorolhatják.

Ez a legujabb horvát követelés a vázolt okoskodásra és történethamisításra fektetve nem egyéb, mint a magyar szent korona elleni lázadó törekvés.

Aradi lóversenyek.

(Első nap: Ügető versenyek.)

Arad, október 25.

A napokon át tartó szomorú esős időt derűs nap váltotta fel, ami szép kecsesítő arra, hogy az aradi versenyeknek teljes lesz a sikerük. Az eső: gyepet kellőleg előkészítette s ha a napfény nem lesz rossz indulattal, pompásan fog lefolyni a három napos meeting. A Csálerdő előtti mezőn, a sportembereknek s az amatőröknek is, kik csak így október végén alakulnak át a turf hiveivé, kijut az izgalomból. Lesz komoly sportszempontból vett élvezni való és a nagyközönség számára színes, érdekes látványosság. Hogy pedig a dolog teljes legyen, működni fog a totalizátor is, melyen a hivatott és nem hivatott publikum egyformán próbálhatja ki a versenyek külön, szokásapokás istenasszonyának szimpátiáját.

De ne feledkezzünk meg a turf egyik erősen számottevő érdekességéről: a toálettek bemutatásáról. A legmerészebb női kalapokat, a legférfiasabb női felöltöket és a legnőiesebb férfi kabátokat, egyszóval a legbolondabb s éppen ezért a legszenzációsabb divat-ujdonságokat a lóversenyeken lehet látni. Nem kevésbé foglalkoztatja ez a tribün előtt tolongó közönséget, mint azok a kilók, melyekkel a favorit a start elé áll.

Az aradi versenyegylet idei háromnapos meetingje *pénteken* veszi kezdetét. A verseny vezetője a következőképen alakult: *Versenyintézőség*: Károlyi Tibor gróf, Rieger Emil vezérőrnagy, dandárparancsnok, Urbán Iván, Friebisz Miklós, Károlyi Gyula gróf, Purgly László. *Versenybírák*: Purgly János, Károlyi Gyula gróf. *Indítók*: Urbán Péter, Mr. Madden. *Mázsálók*: Biró Albert, ifj. Blaskovich Ernest. *Talisateur vezető*: Dániel Endre. *Handicapper*: Károlyi Gyula gróf. *Pálya-orvos*: dr. Parecz Gyula főorvos. *Idő-mérő*: Dániel Dezső. *Titkár és pénztárnok*: Persa Péter.

Az első napra az *ügető-versenyeket* tüzték ki s így a mai napon főképen a könnyű kocsik foglalták le az erdő előtti mezőt. Szorgalmasan folytak a próbatrappok, melyek alatt egy kis baleset is történt. *Almay Olivér* egyes fogata előtt hajtott *Szárcsa* megbokrosodott és magával ragadta a kétkerekűt, melyet össze-vissza rugdosott. *Almay* kiugrott a kocsiból s oly szerencsésen, hogy semmi baja sem történt. A megvadult kanczát is sikerült minden nagyobb veszedelem nélkül megállítani.

Az ügető versenyekre a következő nevezések történtek:

1 óra. — I A) *Aradi díj, ügető-verseny*. Kettős fogatok részére. Díj: 300 kor. a győztesnek, 100 kor. a másodiknak. Táv: 6000 méter. Neveztek: 1. *Kövér Lajos*: *Szomyas—Paulus*. II. (Kék-sárga szalag.) 2. *Bánffy Albert báró*: *Csalfa—Becze*. (Kék szalag.) 3. *Olasz Elemér*: *Rontó—Daru*. (Kék válszalag.)

Tipjeink: *Kövér-fogat*,
Bánffy-fogat.

1.30. — II. *Urkocsisok Szövetkezete díja, ügető-verseny* egyes fogatok részére. Díj: 200 kor. a győztesnek, 70 kor. a másodiknak, 30 kor. a harmadiknak. Táv: 2800 méter. Neveztek: 1. *Kövér Lajos*: *Péter*. (Kék-sárga szalag.) 2. *Almay Olivér*: *Szárcsa*. (Vil. kék szalag.) 3. *Ugyanaz*: *Holló*. (Ugyanaz.) 4. *Olasz Elemér*: *Daru*. (Kék válszalag.)

Tipjeink: *Olasz-fogat*,
Almay-ist.

2. — III. B) *Ügető-verseny handicap*. Az I A) alatti versenyben résztvevett kettős fogatok részére. Díj: 300 kor. a győztesnek, 100 kor. a másodiknak. Táv: 6000 méter. Neveztek: az I. futamra nevezett fogatok.

Tipjeink: *Kövér-fogat*,
Bánffy-fogat.

2.30. — IV. *Kovácsné díj, ügető-verseny* kettős fogatok részére. Tisztelet-díj: 600 kor. értékben a győztes fogatnak. Neveztek: 1. Ifj. *Kintzig János*: *Kegyencz—Coquette*. (Piros-ezüst szalag.) 2. *Ugyanaz*: *Kegyencz—Sóhaj*. (Ugyanaz.) 3. *Melczér László*: *Dongó—Babi*. (Fekete-vörös szalag.) 4. *Bánffy Albert báró*: *Csalfa—Becze*. (Kék szalag.)

Tipjeink: *Kintzig ist.*,
Melczér fogat.

3—V. C) *Ügető döntő-verseny*. Az I. A) és a III. B) alatti számokban nevezett és résztvevett kettős fogatok részére. Díj: 1200 kor. a győztesnek, ha az I. A) és a III. B) szám alatti versenyek valamelyikében díjat nyert, 200 kor. a másodiknak. Ellen esetben 600 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak. Táv: 9000 mtr. Neveztek: az I. és III. futamra nevezett fogatok.

Tipjeink: *Kövér fogat*,
Bánffy fogat.

3.30. — VI. *Jukker ügető-verseny*, kettős fogatok részére. Tiszteletdíj: 300 kor. ért. a győztesnek. Táv: 6000 mtr. Neveztek: 1. ifj. *Kintzig János*: *Kegyencz—Coquette*. (Piros-ezüst szalag.) 2. *Ugyanaz*: *Kegyencz—Sóhaj*. (Ugyanaz.) 3. *Melczér László*: *Dongó—Vihar*. (Fekete-vörös szalag.) 4. *Ugyanaz*: *Dongó—Babi*. (Ugyanaz.) 5. *Purgly János*: *Babos—Bunkó*. (Vörös-kék szalag.) 6. *Bánffy Albert báró*: *Csalfa—Becze*. (Kék szalag.) 7. *Almay Olivér*: *Szárcsa—Holló*. (Vil. kék szalag.)

Tipjeink: *Melczér ist.*,
Kintzig ist.

Ugron — fuit.

(A kiszendett pártvezér.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 25.

A fővárosi politikai klubokban az országgyűlés újból való megnyitása óta nagyon monoton volt a hangulat. Nem volt semmi, ami felébresztette volna a különös érdeklődést. A tárgyalás alatt levő javaslatok között nem volt egyse, mely pezsgésbe hozta volna a szép atyáinak véréit.

Ma azonban a különböző politikai pártok klubjaiban illetékes és kétségbe nem vonható forrásból egy oly hír terjedt el, mely élénk megbeszélés tárgyát képezte, és amely — most már kimondhatjuk bátran — egy kínos lidércnyomástól szabadította meg még azok kedélyét is, kiket ezen hírek természetesen le kellett volna sújtania.

A hír az, hogy *Ugron Gábor* nem vállal többé mandátumot, s hogy visszavonul végkép a politikától.

Ugron Gábor ismeretes afférjei óta sokszor emlegették azt, hogy a nagy garral megindult politikai szereplés befejezéshez jutott, hogy az ennyire kompromittált egyén nem lehet sem tanítója a népnek, sem erkölcsbírája a parlamentnek, sem vezetője a szeplőtlen hazafiságot hirdető politikai párt töredéknek.

De a hír valóságában — bármennyire óhajtották ezt a különböző pártok kebelében — nem tudtak hinni; és e tamáskodásnak volt is alapja, mert hisz *Ugron* politikai magatartásától el lehetett várni, hogy a megtépett és beszennyezett zászlót nem engedi kezéből kivenni, különösen akkor, amidőn az összeférhetlenségi bizottság szabad menlevelet állított ki neki a politikai erény útjára.

Az *Ugron*-párt kebelében azonban forrongott valami; rebesgettek sok mindenféléről, ki is szivárgott egy és más és ezek között az is, hogy a párt maga leg-helyesebbnek találná, ha vezere kitérne az utból és ha már az ő személye és egyénisége elvesztette nimbusát, legalább az a kis tábor maradjon érintetlen és ne neheztessék meg politikai akciója.

Valahányszor az *Ugron*-párt ülésre hivta össze a tagokat, mindannyiszor várható volt a szenzációs fordulat beállta. Ez azonban váratott magára mind e mai napig, amikor az *Ugron* párt klubjában a zöld asztal mellé telepedett a kis töredék és ügyes rendezés mellett eljátszott egy kis drámát, melyben a drámai szabályok szerint az ár ellen viaskodó hősnek el kell buknia.

A szereplők mindannyian jól játszották szerepüket, az összjáték kifogástalan volt, de hiszen nem is csoda, a darabból sok próbát tartottak, volt ideje minden egyesnek a külhatást kipróbálni és művészi tehetségét fejleszteni és tökéletesíteni.

A dráma színhelye tehát az *Ugron*-párt klub helyisége volt. A színen megjelenik *Ugron Gábor* és hivatott körülvéve így monologizál:

— Nem! Az égre nem! Magyar hazám, te édes anyám, én elmegyek és vissza nem térek többé sohasem. Oh ne hidd én szerencsétlen magyar nemzetem, hogy ne volna meg az erőm a te boldogságodért küzdeni, óh ne hidd, hogy a kaján támadások megsibbasztották volna ereimben a vért. Nem! Ezerszer nem! De az ár összecsapott fejem felett, a végzet vasmarkával leteper lábaimról, a zab-olátlan elemek elnyeléssel fenyegetnek azért hü csatlosaim, érzem, hogy én vagyok a hajó, süllydek és ti patkányok meneküljtek!

Erre a hívek sorában a műfelháborodás moraja kitör; majd felváltva egyenként, majd sofoklesi kórusban együttesen hangoztatják a sirámot: *Maradj itthon ne menj el!* — A kérés, a fohászokodás nem talál meghallgatásra, a hős szilárdul megmarad elhatározásánál, szótlanul int bucsuzót — eltűnik végkép a politikai láthatárról.

Fővárosi tudósítónk arról értesít bennünket, hogy az *Ugron*-párt a mai napon megszűnt létezni. A párt mai tanácskozásán ugyanis *Ugron* bejelentette, hogy nem vállal többé mandátumot, s a politika elől végkép visszavonul erdélyi birtokára. Párt-hiveinek kérése, rábeszélése mind hiábavaló volt. A párt erre elhatározta, hogy párt állását „negyvennyolczas függetlenségi párt” czímen fentartja, és hogy ez új frakció elnöke és vezére *Bartha Miklós* lesz.

Erről az eseményről folyik most a beszélgetés a politikai klubokban és nem kell talán külön is hangsúlyoznunk, hogy az esemény fontosabb és komolyabb emociót nem idéz elő sehohsem, mint ahogy az egész frakciót sem lehetett komolyan venni. Az új választás meg fogja mutatni, hogy a nemzet sem veszi komolyan és nem látszik lehetetlennek, hogy választás után egyedül *Bartha Miklós* személyéből fog állani a nagyhangzatu negyvennyolczas függetlenségi párt, melynek előbbi czéje reakzionárius és néppárti allűrökkel volt felruházva,

Ha ugyan maga az új elnök is ki nem bukik.

HIREK.

— **Goldis József** aradi gör. kel. román püspök ma este érkezett meg Nagyváradról, ahol a konzisztórium ülésén elnökölt. A vonatnál személyes titkárja, *Zászló* Eugén képezdei tanár várta.

— **A főispáni beiktató banketje** ügyében a rendező bizottság már szétosztotta az iverket, melyeken, az előjegyzések eszközölhetők. A rendőrség fegyelmezteti a közönséget, hogy a diszében való részvételét november hó 1-ig jelentse be valamelyik ívtatónál. Ezek jegyzéke a következő:

Polgármesteri hivatal, alispáni hivatal, kir. törvényszéki elnök, kir. járásbíró, kir. ügyészség, kincstári jószágigazgatóság, kir. pénzügyigazgatóság, kir. tanfelügyelőség, magy. kir. államépítészeti hivatal, kulturmérnökség, máv. üzletvezetőség, acev. igazgatóság, áll. tanítóképző, kir. főgimnázium, áll. főreáliskola igazgatóságai, városi iskolafelügyelő, gör. kei. román püspökség, minorita rendfőnök, izr. hitközség, ügyvédi kamara, ker. és iparkamara, ipartestület, Lloyd-társulat, kereskedelmi testület, gazdasági egyesület, arad-csanádi gazdasági takarékpénztár, aradi első takarékpénztár, aradmegyei takarékpénztár, aradi ipar- és népbank, osztrák magyar bank aradi fiókja, vágongyár igazgatósága, aradi kaszinó, fa- és fémpar iskola igazgatója, folyammérnökség felső kereskedelmi iskola, továbbá *Sarlot* Domokos, *Tedeschi* Viktor, *Mittler* Izidor dr., *Keresztes* Gyula dr., mint a banket rendezői, ezenkívül Aradmegye tiz járási főszolgabírói hivatala.

— **Katonai körök a magyar érdekek mellett.** Bármennyire hihetetlenül hangozzék is e hirczime, ezuttal mégis úgy van. A „Pester Lloyd” értesülése szerint a katonai körök a bosnyák vasutak ügyében nem az osztrák, hanem a magyar érdek győzelmét óhajtják. A magyar érdekekkel való rokonszenv stratégiai okokra vezethető vissza.

— **Vilmos császár egy fölavatási ünnepélyen.** *Eberfeld*-ből jelentik, hogy a város új székházának fölavatása ünnepélyére Vilmos császár is odaérkezett. A városháza nagytermében egybegyűlt városi képviselők egy gyönyörű díszserleget nyújtottak át az uralkodónak, ki erre a következő lelkes beszédet mondotta:

A nekünk bemutatott hódolatért és azért a fogadásért, a melyben Elberfeld városának polgársága bennünket részesített, a császárné is, én is szívünk mélyéből legmelegebb köszönetünket fejezzük ki. Hogy csak ma jelenhetünk meg városuk falai között, annak az az oka, hogy a gond és aggodalom felséges anyám betegágyához kötött. Hála istennek, állapotának javulása lehetővé tette, hogy ma megfellehetünk kívánságunknak. Anyám, hitvestársam III. Frigyes császárnak, a kinek oly gyönyörű szobra áll házuk előtt, általam üdvözlését küldi önöknek. Szívvel örülök, hogy eleget tehettem évekkal ezelőtt hozzám intézett meghívásuknak, hogy házukat fölavassam. Gratulálók önöknek ahhoz a büszke épülethez, a melyet építettek. Vajha termeiben mindig a régi, jó, német polgári szellem uralkodnék, hogy a közös nagy célokat elérhessék; vajha e város kereskedelme és ipara, a melyet mindenki elismer, évről-évre gyarapodnék dicsőségben a világpiacra. Nekem pedig tegye lehetővé isten és adjon erőt és tehetséget hozzá, hogy föntartsam, megvédjem és ha kell, kieroszakoljam a szükséges békét, — ez első imádságom ezen a helyen. A serleget a város javára, a polgárság jólétére és üdvére ennek a háznak, a melyet ezzel fölavatok, írtam.

— **A katonaság köréből.** *Breuer* Jenő 95. gyalogezredbeli százados Aradra a csász. és kir. 33. gyalogezredhez helyeztetett át.

— **Arad bortermelése.** Most állapították meg az Aradváros határában termett bor mennyiségét a fogyasztási adó felügyelőségénél. Az eredmény azt mutatja, hogy a kedvezőtlen időjárás

következtében, daczára, hogy több a termő amerikai tőke, 189 hektoliterrel kevesebb bort szüreteltek. Az utóbbi évek termésének statisztikája a következő: 1900-ban termelt 2088·81 hl., 1899-ben 2273 hl., 98-ban 661 hl., 97-ben 1567 hl., 96-ban 6018 hl.

— **Szt. Gellért szobra.** Budapestről írják: Az eskü-téri hid budai följárójával szemben fogják elhelyezni Szt. Gellért szobrát. Most a tanács, a fővárosi közmunkák tanácsának a hozzájárulásával, abban állapodott meg, hogy a szobor a hid budai följárójának folytatásában legyen elhelyezve, 33 méter magasságban, vízesszel, körülötte falazattal, parkozással. A szoborhoz lépcsős följáró vezet. A parkozás és vízvezeték költségét a főváros viseli. A kiadás mintegy 21.000 korona lesz s ezenkívül évente 2000 korona a jókarban tartásra.

— **Egy affér vége.** Egy hó előtt kinos feltűnést keltett Nagy-Kikindán két huszártiszt összetűzése. *Steingaszner* Armin hadnagy kedélyes hangulatban zajos jelenetet rögtönzött s egyik bajtársát, *H.* hadnagyot tetteleg bántalmazta. Párbajra került a dolog, melyben a főhadnagy súlyosan megsebesült. A becsületbíróság is tárgyalta annak idején az ügyet, de *Steingaszner* még a döntés előtt lemondott tiszti rangjáról. A ma megjelent katonai rendeleti lap jelenti, hogy *Steingaszner* 3. huszárezredbeli hadnagynak lemondása tiszti rangjáról elfogadtatott.

— **Az ifjuság kegyelele.** Budapestről írják: A bölcsészethaligatók segítőegyesülete is kivonul a temetőbe, hogy megkoszorozza nagyjaink sirjait. *Kisfaludy* Károlynál *Aigner* Lajos elnök, *Arany* János sirjánál *Miklós* Elemér, *Gregus* Agost sirjánál *Császár* Ernő, *Lubrich* Agost sirjánál *Perepatics* István, *Schwarz* Gyula sirjánál *Vörös* Béla, *Iványi* Lajos sirjánál *Fábray* Ignác, *Abel* Jenő sirjánál *Prodán* János.

— **Borzalmas találkozás.** Sajátságos, sőt határozottan regényes történet az, melynek egy *Horváth* Samu nevű budapesti kereskedő áldozatul esett. *Horváth* évekkal ezelőtt egy nagy üzlet tulajdonosa volt Budapesten, de mivel üzlete rosszul ment, külföldre költözött és *Boroszlóban* állapodott meg, ahol tisztességes megélhetést talált. A magyar fővárosához nem kötötte egyéb, csupán egyik legjobb barátja, *Nády* Ernő, akiről hosszú idő óta nem hallott semmi hírt. A múlt évben találkozott *Horváth* *Boroszlóban* egy régi budapesti ismerősével, aki sok egyéb újság között azt is elmesélte, hogy közös barátjuk *Nády* Ernő, mikor ő Budapestről eljött, haldoklott. Utközben pedig valaki pozitív hírt küldött utána, hogy *Nády* meghalt. *Horváth* végtelenül sajnálkozott barátja halálán, de végre is beletörődött abba, ami megmásíthatatlan.

Történt azonban, hogy *Horváth* Samu, akit budapesti ismerősei rég halottnak véltek, tegnap Németországból Budapestre érkezett. Ma délelőtt, amint a József-köruton végigmege, ki jön vele szemközt? Az ő halottnak vélt barátja: *Nády* Ernő. Ez utóbbi, aki *Horváth* haláláról szintén megvolt győződve, mikor barátját megpillantotta, *örült futásnak eredt*, *Horváth* pedig a rémület következtében eszméletlenül összeesett. *Horváth*ot beszállították a mentők a Rókus kórházba, ahol most haldoklik. *Nády*t nem találják.

— **Egy érdekes öregur halála.** Igen sokan ismerték *Aradon*, ha nevérol nem is, *Lukics* Györgyöt. Folytonosan egyedül járó, morózus öregur volt, ki olyan hatást keltett, mintha valami régi világból maradt volna itt. A ruháján nem volt semmi régies, csupán az egyenes szélű czilindere volt a megjelenéséhez illeszkedő. Az öregur a vendéglői és kávéházi pin-czereknek valóságos réme volt s abba is beleavatkozott, ha a fizetőpinczér egy másik vendéggel szemben nem úgy viselkedett, ahogy neki tetszett volna. Az öregurnak ügyvédi dip-

lomája is volt, de ügyvédi gyakorlatot sohasem folytatott. Egy időben, nagyon régen, mikor még az öreg nagybátyja Aradváros főbírája volt, *Lukics* tisztviselősk dött a városnál, de azután ezt is abba hagyta s az Árpád-tér 3. számú ház bérjövödelméből élt. A házat, mely nagybátyjáié volt, a főbíró a szerb nemzeti színháznak hagyományozta s most, hogy *Lukics* meghalt, a 2000 koronát kitevő bér is a színházé lesz. Az öreg *Lukics* ma, 78 éves korában meghalt. *Nikolics* Döme ügyvéd fia keresztapját gyászolja benne.

— **A szabók elnöke — a kisiparosok ellen.** A kereskedelemügyi miniszterium a budapesti szabóiparosok hitel- és termelő-szövetkezetének 10.000 korona állami segélyt és 1600 korona berendezési segélyt engedélyezett, mely összegek a jövő hónap folyamán lesznek folyósítva. A 10.000 korona állami segélyhez az Országos Központi Hitelszövetkezet a maga részéről egy összegben ugyancsak 10.000 korona kölcsönt ad és így a szövetkezetnek 20.000 korona készpénz fog rendelkezésére állni. Ezenkívül a központ 30.000 korona erejéig nyitott hitelt a szövetkezeti tagok részére és az így nyert 50.000 korona elég jelentékeny összeg lenne arra, hogy a kisiparos szabók sanyaru helyzetén a szövetkezet némileg segítsen. A szövetkezet meg is akart tenni a maga részéről minden lehetőt e czélból, de *Czerna* Lajos ipartestületi elnök máris útjába állt és megakadályozta a szövetkezet első vállalkozását. A József fiúvárház ugyanis ruhaneműekre ajánlatokat kért s a szövetkezet n ujtott is be ilyet, csak hogy az árvaházi igazgató és az ipartestületi elnök az ipartestület neijiségeiben kieszeltek, hogy a munkát ne a szövetkezet, hanem az ipartestületi elnök kapja meg s csakugyan *Czerna* Lajos lett a ruhaneműek szállítója, nem pedig a szövetkezet. Mint értesülünk, ez a dolog a budapesti ipartestület tagjai között nagy felháborodást okozott s az igazgatók nem hagyják abba a dolgot és tüntetésre készülnek *Czerna* Lajos ellen.

— **Elsikkasztott 300.000 lira.** *Milánóból* telegrafálják, hogy *Sonzogo* zenekiadó üzletében ma nagyobb sikkasztásnak jöttek nyomára, mely évek óta folyt. A sikkasztott összeg, amint a nyomban megindított vizsgálat kiderítette, a 300.000 lirát meghaladja. A rendőrség két hivatalnokot letartóztatott. További elfogatások várhatók.

— **Nagy tűz a fővárosban.** Ma este 9 órakor tűz ütött ki a budai hajógyár déli végén. A lángok elhamvasztották a gyár kovácsműhelyét és a mellette levő, 40 méter hosszú, hatalmas raktár épületet. A tűzoltóság munkája az óriási tüzzel szemben csak a lokalizálásra szorított, hogy a gyár többi épületei ne veszzenek oda. A tüzet éjjelkor lokalizálták. A kár 50—60.000 korona.

— **Elfogott anarkista.** Az anarkistákra most nagyon rossz idők járnak. Csak mai lapunkban írjuk meg, hogy Budapesten letartóztattak egy anarkistát, aki állítólag királyunk élete ellen akart törni és ma ujabban egy anarkista elfogatásáról kapunk hírt. *Turinből* jelentik, hogy ott ma *Grünwald* Hugó kertészt, német alattvalót a rendőrség letartóztatta, mert nyilvános helyen *Umberto* király gyilkosát dicsőítette. A rendőrségen kikutatták és zsebeiben számos anarkista irányu röpiratot, német és olasz nyelvű levelet találtak. *Grünwald* bevallotta a kihallgatás folyamán, hogy Németországban sajtó útján elkövetett vétségért kilencz hónapig ült és Olaszországból pedig legutóbb mint veszélyes anarkistát kiutasították.

— **A tanfelügyelő mint olyan.** A pedagógia körül most sok szó folyik. Különösen a tanfelügyelőről, a kirkől a hírlapok közelebb sokat tudtak írni. Kezdték a csanádi tanfelügyelőn, majd a Mosony vármegyében, *Rill* Józsefen. De nagyobb port vert fel *Kozma* Andor (Koboz)

„Heti krónikája“, a ki a fővárosi tanítók durvaságairól énekelt, a mi most egész hirlapi polemint szült. A n.-becskereki kir. tanfelügyelőről, dr. Szabó Mihályról írják ma hogy közelebbi körutja alkalmával Szárcsa községben kinos emléket hagyott hátra. Az ottani tanító *cselédleányát* hogy-hogy nem pofonította. A részletes tudósítás ez ügyben hiányzik, elég az hozzá, a tanfelügyelő ur pofozkodott, a mi bizonyára nem jó példa a tanító urak részére.

— **Egy fiatal tisztviselő temetése.** Ma délután helyezték nyugalomra *Neszel Ferenczet*, a korán elhunyt, betegsége miatt nyugdíjazott városi tisztviselőt. A temetésén megjelentek *Perger János* dr. városi tiszt főügyész, *Reicher Károly*, *Csiky Károly*, *Dániel Kálmán*, *Reicher Béla*, *Angel István* dr., *Murády Álmos*, *Kilényi János*, *Masztig Emil*, *Zachariás Géza* városi tisztviselők közül, továbbá az elhunyt tanárai, iskolatársai és mások. A koporsóra helyezett koszorúk között voltak a városi tisztviselői kar és a tiszt ügyészség koszorúi.

— **Müller Miksa haldoklik.** Oxfordi távlat jelenti, hogy *Müller Miksa*, az ottani egyetem világhírű tanára utolsó óráit éli. *Vilmos* császár táviratilag tudakozódott hogylétéről.

— **Ujtások a francia hadseregben.** A Párisban megjelenő *Politique Coloniale* című lap arról értesül, hogy a hadügyminiszterium vezérkara a francia hadiskola újjászervezésén dolgozik. *André* hadügyminiszter az újjászervezési szabályzatot, Algierből való visszatérte után nyomban fölülvizsgálja és azután a köztársaság elnöke elé terjeszti aláírás végett. A *France Militaire* című katonai szaklap szerint a hadügyminiszter jelenleg a francia haditörvényesszékek újjászervezéséről szóló törvényjavaslatot fejez be. Az ujtások között a legkiemelkedőbb az, hogy béke idejében a *hadbírákat polgári bírakkal helyettesítik.*

— **Hidassy püspökről** a következő érdekes reminiscenciát írják *Vasmegeyéből*: Még a kilencvenes évek elején történt. A szombat-helyi egyházmegyének egyik határszéli német városkájában egy ottani polgárembernek baja támadt egyik ugyanottani káplánnal, mivel ez őt, állítólag nyilvános istentisztelet alkalmával jogainak szabad gyakorlatában megakadályozta. Emberünk, miután alaptalan panaszával mindenütt elutasított, a keresett elégtételt sem a járási, sem a megyei világi instanciáknál meg nem kapta, utóljára is egy alázatosan rimánkodó, de egyuttal nagyon fenyegető levelet meneztetett *Hidassy püspökhöz* a „zelóta“ káplán megrendszabályozása érdekében. A püspök a levelet azonnal kiküldte az illető káplán princípálisához véleményezés végett, de hogy a dolgnak hamarabb végére járjanak, a káplán a princípális kérésére maga besietett püspökéhez audienciára. A püspök a váratlanul, de kapóra jött káplánt látszólag haragosan fogadva, keményen kérdezte tőle:

— Mi bajod van azzal az emberrel?

— Méltóságos uram, éppen azért jöttem be, hogy az esetet magam mondjam el — volt a válasz.

Erre a püspök a káplánt karon fogva, ezzel:

— Hát jöjj, mondd el — vele a szobában fel- és alá sétál. Midőn a káplán az eset elmondásával végzett, a püspök hirtelen megáll és a fenyegetődő ember levelére mutatva, így szól:

— Nézd, mit ír ez az ember, ha megadja... én le nem vehetem rólad.

— Méltóságos uram, nem ijedek meg az árnyékomtól, ennek az embernek is elébe állok — felelte a káplán. A püspök elhallgat — s „most menj, Isten veled“ del dolgozó szobájába visszavonult. A káplán nyugodtan tért otthonába, az az ember pedig nem kapott semmiféle elégtételt a püspöktől sem. Egyizben egyik fiatal megyei plébános megjelent püspöke előtt kézsókra. A püspök, ki atyai jóságával fűtől-fűig mindenről elkerdezősködött, egyszer csak ráter a punctum saliensre:

— Hát te, hogy állsz, kijösz-e jövedelmeddel?

— Nagynehezen, méltóságos uram, — felelte a plébános.

— Hát bevételi és kiadási naplót vezet-e? — kérdezi tovább.

— Ezideig még nem vezettem.

— Nohát ez nincs jól, — felelte a püspök hirtelen elképedve. A fiatal lelkész, a püspöki rezidenciából azzal a gondolattal távozott, hogy most püspöke kegyét elvesztette és segélyre nála nem számíthat. Eljövén a segélykiosztás ideje, az aggódó szegény lelkész volt tán az első, ki a püspöki segélyt kézhez kapta. 1896-ban a megyének egyik szegény, düledező iskolája volt felépítendő. Az iskolát fentartó kis hitközség fűhöz-fához kapott, nagy szükségében hamarjában nem tudta, hova, kihez forduljon először segélyért. S még mielőtt a segélykezes ügyében alig egy lépést tett, *Hidassy püspöktől* 500 forint érkezik a hitközséghez ezen kis melléklettel: „Kérem, ne köszönjék meg nyilvánosan az 500 forintot ő méltóságának, mert haragszik s soha sem eszközölhetné ki ilyen czélokra segélyt. N. N. püspök.“ — *Hidassy püspök* szívósága kifogyhatatlan volt mindenki irányában. Minden rendű és rangú háziszegények, kik, mint az *Irás* mondja, dolgozni nem tudnak, koldulni szégyelnek, évenként százával fordultak hozzá kérés-leveleikkel s a jó püspök a kérelmezőknek lakásaikra küldte szeretet-adományait.

— **A Gresham botránya.** egyik budapesti lapban olvassuk az alábbi közleményt: Egy esti lap mai száma érdekes adattal gazdagítja a *Gresham biztosító társaság* botránykrónikáját. Az eset három évvel ezelőtt történt, hőse pedig az intézetnek *Gruber Frigyes* nevű könyvelője, akit abban az időben 2100 forint fizetéses hivatalnok volt és a mérleg elkészítésével volt megbízva. Mikor a mérleg kész volt, *Otte Albert*, a budapesti fiók akkori irodafőnöke és jelenlegi titkára — aki mellesleg tizenkét év óta van Budapesten és egy kukkot se tud magyarul — azt kívánta *Grubertól*, hogy *hamisítsa meg a mérleget* olyképp, hogy egy teherfelt — egy főhivatalnoknak az intézettel szemben fennálló tartozását — a vagyontételek között tüntessen ki. A könyvelő ezt a manipulációt megtagadta, amire valóságos verekedés támadt: a hivatalnokok választották szét őket. Az eset hírére *Bopp*, a bécsi telep igazgatója Budapestre jött és felmondott *Grubernek*, aki a felmondást nem vette tudomásul. Nem járt be a hivatalba, de minden hónap elsején megjelent a pénztárnál, ahol *teljes harmadfél éven át szó nélkül kiadták a fizetését.* Végre *Gruber* megelégette a komédiát, Londonba utazott és az ottani központ előtt leleplezte a furcsa ügyet. A dolog vége pedig az, hogy egy londoni igazgató Budapestre jött és *Grubert a réginnél nagyobb fivetéssel újra szerződttették.*

— **Elítelt herceg.** A római törvényszék ma egy herceg fölött ítélkezett, aki *Botticelli*-nagyhirű festőnek egyik festményét külföldi zsidárusnak adta el. Olaszországban ugyan is törvény áll fenn, az ugynevezett *lex Pacea*, mely megtiltja régi, híres mesterek képeinek külföldre való szállítását. A herceg, aki e törvény ellen vétett *Chigi* Adalbert volt, marsallja a római szent templomnak. *Botticelli* egyik festményét, mely a szent Madonnát ábrázolja, adta el *Chigi* 315,000 líráért. Ezért pörbe fogták. Ma volt ez ügyben a tárgyalás, melyen *Chigi herceget* az eladási ár visszaszolgáltatására ítélték. Az ítélet nagy feltűnést keltett.

— **Tanfolyam a tanítóknak.** Szerdán f. hó 24-én fejeződött be a néptanítók számára Ménesen rendezett négy helyes borászati és szőlészeti tanfolyam. Reggel 8 órakor kezdődött a vizsga, mely most is, mint minden évben igen jól sikerült. A tanfolyamot az idén *Szilvassy Géza*, a ménesi állami vinczellériskola igazgatója vezette. A tanfolyamot 20 tanító hallgatta, ezek közül legtöbben voltak Aradmegyéből, Torontál, Temes és Krassó-Szörény megyéből.

— **Eljegyzés.** *Füzes József*, a makói ref. egyház újonnan választott tanítója a múlt szombaton tartotta eljegyzését Aradon *Dobsa Zsófia* kisasszonnyal.

— **Hatvanegy évi katonai szolgálat.** A mezőhegyesi tisztikar veteránja, *Neumann Sebő* katonai főállatorvos hatvanegy évi tényleges szolgálat után a napokban a ménes intézettől tá-

vozott. Egyelőre hosszabb szabadságot vett a főállatorvos, de előreláthatóan szolgálatába nem tér vissza. Erre kényszerítte őt egyrészt előre haladott kora és azon körülmény, hogy veje, *Hanák Károly* százados ugyanezen alkalomból negyvenkét évi szolgálat után megrongált egészsége folytán szintén nyugdíjba vonul. Így *Neumann* főállatorvos, akinek még fizikai ereje engedné a szolgálatot, családjára való tekintettel hagyja ott *Mezőhegyest*, hol oly sok éven át szolgált a házántak. Tényleges szolgálatban 1839 óta áll és e hosszú időből csak tíz évet töltött a bukovinai ménesnél, a többi mind *Mezőhegyesen*. A király 60-ik szolgálati évében a *Ferencz József* rendet adományozta neki. Igen szép óvációkban részesültek a távozók, a ménesbirtok tisztikara, mint a ménes részéről. A ménes tisztjei és legénysége élén gróf *d'Orsay* ménesparancsnokkal, a ménes központjában összegyűltek, hogy bucsut vesznek tőlük. *D'Orsay* ezredes igen szép szavakban fejtette ki úgy a főállatorvos, mint a százados érdemeit. Megható jelenet volt az, midőn a gróf a távozó mindkettejét össze csókolta, a mi nemcsak ezeket, de a jelen voltak közül igen sokat könnyekre fakasztott. Teljes számmal megjelent a ménes tisztikara a vasuti állomásnál, honnan a bucsuzók Budapestre utaztak.

— **A párisi kiállítást meghosszabbították.** A francia hivatalos lap ma közli a kiállítás meghosszabbítását. Ezt a határozatot azért titkolták eddig, hogy a belépőjegyekkel való üzérkedést megakadályozzák. Abból a hat nappól, amelylyel a kiállítást meghosszabbítják, egy napot arra fognak rendelni, hogy a szegények ingyen megnézhessék a kiállítást. November 1-én kezdődik a rombolás. Első sorban a *trottoir roulant-t* fogják lerombolni. A *Sándorhidat* csak a kiállítás berekesztése után fogják átadni a forgalomnak.

— **Uj színházi rém.** Hogy ijedtség ne essék, gyorsan ideírjuk: nem a magyar, hanem a londoni színházakban kísért az új színházi rém, az *angoltól kocsikerek-frizurá*-nak csufolt újdivatu női fősülködés. Eddig folyton a kocsikerek-kalapokkal volt baja a londoni színházjáró közönségnek. Oriási küzdelmek és rendszabályozások után végre letettek a ladyk és a missek a kalapóriások viseléséről s a férfipublikum boldogan lélekezett fel, hogy végre kijut neki is a sors kegyéből és a színházban látni is fog. Az öröm korai volt. Nem tudni, az angol hölgyek bosszujá-e, avagy a divat szeszélye-e a fősülködési mód, amelyet most kezdenek a hölgyek Londonban, de tény, még pedig szomorú tény, hogy a londoni színházakban az oriási átmérőjű hajkoronák kezdenek feltűnni a férfiak nagy bánatára. Most még csak itt-ott látható a padsorokban egy-egy kocsikerek-frizura, de ha ez a divat szélesebb méretekben kap lábra, akkor a londoni színházak igazgatói el lehetnek készülve arra, hogy vagy egyáltalában nem lesz a parketten férfiközönség, vagy ha lesz, az előadások egész folyamata alatt folyton ideoda mozognak a férfiak, mert az angol uraknak is megvan az a hibájuk, hogy a színházban — látni is szeretnek.

— **A nevelőnő drámája.** Egyik temesvári szállóban tegnap este egy fiatal leány éjszakára szobát kért. A bejelentő lapon *Trimmel Zsófia* 18 éves nevelőnőnek mondta magát. Ma délelőtt úgy nyolcz óra táján a szobaleány a vendég szobája előtt mikor elhaladt, gyanus zaj ütötte meg a fülét. Rosszat sejtve azonnal benyitott a szobába a hol a szerencsétlen leányt a fogastra fejakasztva találta. Hamarosan levágta a zsinogot és még sikerült a fiatal leányt életre ébreszteni. Zsebében csak egy rudolfstadti házassági kivonatot találtak. Kihallgatásakor oly zavaros feleleteket adott, hogy az orvosok rendelkezére a városi közkórház megfigyelő osztályába szállították.

— **Hivatalos óra.** A vasuti indóházban megjelenik *Nagy Mihály* és azt kérdi az ott álló portástól:

— Ugyan mondja meg nekem portás ur, merre van itt a hivatalos óra?

A portás nagyot néz és elcsodálkozik, hogy mi-

féle hivatalos órát keres az atyafi, majd hirtelen észre kap és rámutat a peronon kifüggesztett nagy ketyegő falórára:

— Ahun van la!

Nagy Mihály uram erről is, tuáról is műértő leg megvizsgálja az órát, majd busan horgasztja le a fejét:

— Már megest rászédtek! — mondja.

— Rászédtek? S aztán mivel?

— No, mert hunczutságban vannak az urak!

Kiirták az ujságokban, hogy ócsón lehet kapni a vasutnál tüzre való talpfákat s hogy a föltételek a hivatalos óra alatt megtekinthetők. Hát hogyan tekintsem meg a föltételeket, hisz maga is láthatja, tisztelt portás ur, hogy ez alatt a hivatalos óra alatt nincsenek kibígygyesztve a feltételek.

— **Czégváltozás.** A *Munk H. és Fiai* maroszlatinai czég körlevelben tudatja, hogy a czég alapító főnöke, *Munk Henrik*, magas életkora által készletre a magánéletbe visszavonult és mai nappal a czég kötelekéből kivált. A czég üzletei a megmaradó czégtársak, *Munk Lipót* és *Munk Sándor* által ezután is változatlan szellemben és tőkével fognak vezetetni.

— **Öngyilkosság dinamittal.** *Koschik János* dobsinai lakos bányamunkást nagyon elkeserítette az ő életpárja, akivel állandó czivakodásban élt. Az agyongyötört ember végre is megúnván a dolgot, elkeseredésében elhatározta, hogy megvált az élettől. Az öngyilkosság legborzasztóbb nemét választotta ki. *Koschik* ugyanis tegnapielőtt, míg felesége távol volt hazulról, *dinamittal kötött a derekára és azt meggyújtotta.* A fölrobbant dinamit darabokra szakgatta az öngyilkos testét. A robbanás oly erős volt, hogy a szoba padozatát is fölszakította, ezenkívül a szoba falazata is teljesen szétrepesztett. A robbanás következtében meggyuladt az ágynemű is, amit azonban az összefutott szomszédoknak sikerült eloltani.

— **Az elpusztult gyár.** Tegnapielőtt éjjel nagy tüzvész pusztított Bpsten az Erzsébetvárosban levő Dongó-utcában. *Meister Sámuelnek* asztaloskellék-gyára égett le. A hatóság a tüzvizsgálatot ma délelőtt ejtette meg és ennek az alapján abban a véleményben van, hogy a tüzgyújtogatásból eredt. A tüz keletkezését a gyárosnak felesége vette észre, amikor ugy éjszaka 3/4 12 órakor fölébredt. Nyomban fölköltötte a férjét, aki azután s tüzoltóságot értesítette a veszedelemről. a kár, a gyáros bevallása szerint a felszerelésben 46.000 korona, holott csak 29.000 koronára volt biztosítva. A épületekben, a bizottság becslése szerint, 16.000 korona a kár. Az épületek 24.000 koronára voltak biztosítva.

— **Betörő magánhivatalnok.** *Halász Armin* budapesti magánhivatalnok panaszt emelt a rendőrségnél, hogy Szondy-utca 23. szám alatt levő lakását valaki feltörte s onnan mintegy 100 koronát érő fehérneműt elloptott. A rendőrség már kinyomozta a tettest, a ki *Bobojcsó Béla* 18 éves, *uradi* születésű magánhivatalnok. A rossz utra tévedt fiatalembert, a ki tettét beismerte, elkísérték a vizsgálóbíróhoz.

— **Üzérkedés lelencsel.** A szegedi rendőrség érdekes esettel foglalkozik most. *V. J.* módos polgár felesége panaszolta, hogy gyermekével milyen rut módon szerzett pénzt *K. Mihályné.* Ez az asszony rábeszélte *V. J.-nét*, mivel amugy is sok gyermeke van, a legkisebbet, egy fél éves csecsemőt adjon ki neki neveltetésre. *V. J.-né* azért, hogy népes házat elláthassa, fél éves csecsemőt kikötött havi díjért kiadta tartásra *K. Mihályné*nak. A pótlánya persze ígérte, hogy vigyázni fog a csöppségre, mint a szeme fényére. De alig volt nála két napig a gyermek, beadta a lelenczházba. Furfangos módon kieszt mesével vitte föl a gyermeket a Fehéskereszt-egyesület szegedi lelenczházába. Azt mondta, hogy a kicsinyt egy uriaszony hozta hozzá azzal, hogy még aznap elviszi tőle, de mivel nem vitte el, ime a lelenczház ótalma alá helyezi. *K. Mihályné* azonban, állítólag, a kikötött két forint tartásdíjat mégis fölvette a kisdédért. Nemsokára az anya látni akarta a

kisdédet, de *K. Mihályné* azt mondta, hogy a gyermeket ő a kikötött bérért örökbe vette föl és nem köteles megmutatni. Az anya kétségbeesett, de szorgos utánjárással kitudta, hogy a gyermek a lelenczházban van. A rendőrség megindította az eljárást *K. Mihályné* ellen, aki tudta, hogy a gyermek módos családból való és törvényes szülőtt, mégis ráerőszakolta a lelenczházra. *K.-né* most azt erősítgeti, hogy a gyermeket azért nem tartotta magánál, mert *V. J.-né* nem hozta el a keresztlevelét. Ezt a védekezést alig hiszik el, mert ha keresztlevelével nélkül nem akarta magánál tartani a gyermeket, mért nem adta vissza anyjának, miért vitte a lelenczházba. Világos, hogy jövedelmi forrásnak tekintette.

— **Talált holttest.** Budapestről jelentik: A külső kerepesi-uton levő *Wellisch-féle* falelep közelében a rendőri őrző az árokban egy férfi holttestre akadott. A rendőrségi nyomozás megállapította, hogy az illető *Kamati Lajos* napszámos, a ki már hosszabb idő óta betegen feküdt az oda közel eső lakásán. Tegnapielőtt a kórházba akarta magát felvételni, s ép oda indult, miközben meghalt. Bevitték a boncoló intézetbe.

— **Magyar név.** *Berger Salamon* (Sándor) aradi illetőségű budapesti lakos vezetéknevének „*Juhász*“-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Halálos elgázolás.** A minap történt Budapesten, hogy *Klag János* gácsországi születésű 39 esztendő munkást egy teherkocsi elgázolta. A szerencsétlen embert a Rókus-kórházba szállították, ahol tegnap kisenvedett.

— **Rácz Pali Aradon.** *Rácz Pali* hírneves budapesti zenekara pénteken és a következő napokon a *Fehér Kereszt* teli kertjében hangversenyez. A jó cigánymuzsika kedvelői számára élvezetes esték ígérkeznek.

— **Halál az utcán.** *Sziszler József* pécsi szül. 54 éves portás tegnap este a Kelenföldről Budapestre jövet a villamos-kocsiról lezállt a *Ferencz-József* hid budai oldalán. E közben hirtelen rosszul lett, s pár percz múlva meghalt. Elszállították a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk,** hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Karácsonyi iparkiallítás.

— A rendezők felhívása. —

Arad, október 25

Az idei karácsonyi kiállítás és bazar rendezése érdekében a következő felhívást vettük:

Azon anyagi és erkölcsi eredmény, mely a múlt évben rendezett karácsonyi bazar alkalmából az abban részt vett kiállítókra hárult, azon kötelességet rójja ránk, hogy a nagyközönség további szives támogatása reményében a karácsonyi bazárokat eszméjét állandósítsuk s így ez évben is tegyük meg ez irányban kötelességünket

A karácsonyi bazárt ezuttal ismét az ipartestület faipari szakcsoportja a m. kir. fa- és fémipari szakiskola vezetőségének közreműködésével rendezi. Résztvehet azonban a kiállításban minden aradi önálló iparos vagy iparossegéd, tartozzék az bármely szakmához. A kiállítás a polgári fiu-iskolában f. évi december hó 16-ától 26-ig fog megtartatni, miért is a bejelentések november 11-éig okvetlenül teljesítendők, még pedig az értesítéshez mellékelt „Bejelentési iv” által. A bejelentések elfogadtatnak minden vasárnap d. u. 2—5 óráig a m. kir. fa- és fémipari szakiskolában üléselő kiállítási bizottság által.

Tisztelt iparos társaink és iparos segédek! A hazai ipar fejlesztésének mi egyik legalkalmasabb tényezőjöl az ilyen alkalmi kiállítások rendezését tartjuk. Az ily bazárokat megtanítanak bennünket arra, hogy vevő közönségünk mily fajta tárgyakat vásárol előszeretettel s így ellesve a nagyközönség izlését, megbarátkoztatjuk a magyar társadalmat a magyar iparral. Igyekezzezzék tehát kiki a maga szakmájában minél izléseesebb és minél tetszetősebb dolgot előállítani mert csak így lesz meg fарадоzásunk kellő anyagi sikere is.

Miután pedig tudjuk azt, hogy iparostársaink elfoglaltságuk mellett nem lehetnek azon helyzetben, hogy a szükséges rajzok előállításával bibelődjenek, sikerült megnyernünk a m. kir. fa- és fémipari szakiskolának két jeles szaktanárát: *Reinhart Kálmán* és *Jankó Gyula* urakat, akik minden vasárnap d. u. készséggel fognak a kiállítani szándékozónak rendelkezésére állani s a legmodernebb rajzokat elkészíteni. Aradon 1900. október hó 21-én.

A kiállítási bizottság: *Nesner Aladár*, *Jankó Gyula*, *Simonffy Aladár*, *ifj. Czeiler István*, *Weiszberger Lipót*, *Reinhart Gyula*, *Kiss Ferencz*, *Sebesy Ferencz*, *Kehrer Károly*, *Özwald Ferencz*, *Steigerwald Alajos*, *Reinhart Kálmán*, *Kremmer János*, *Körösy Mihály*, *Kiss János*.

TÖRVENYKEZÉS.

§ Egy kerékpár tolvaj. Veszedelmes tolvaj fölött itélkezett ma a budapesti büntető törvényszék *Lenk* táblai bíró elnökelete alatt. *Meiszner Richárd* faczér kereskedősegéd kiváló előszeretettel viseltetett a kerékpárok iránt. De nem sport-szempontból, hanem azért, hogy ezeket értékesítve, magának pénzt szerezzen. A csalásokért már előzőleg 4 ízben büntetett *Meiszner* egyremásra lopkodta a kerékpárokat. De emellett próbált csalásokat is követett el. A mai tárgyaláson *Horváth Pál* és *Hortenstein Simon* panaszolták kerékpárlopásért. *Szörényi László* joghallgató pedig csalásért vádolta, mert távollétében *Meiszner* kicsalt a nevében háziasszonyától egy pár új cipőt. A lefolytatott tárgyalás után a törvényszék *Meiszner* lopás és csalás büntetetei miatt 2 évi és 3 havi fegyházra ítélte. Az elítélt felebbezett.

KOZGAZDASAG ES KOZLEKEDÉS.

— **Fizetésektelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: *Suttner Antónia*. Bécs. — *Lehner H. és társa*, keresk. czég *Budapest*. — *Oesterreicher Samu*, bórkereskedő *Budapest*. — *Gottlieb Vilmos*, *Szeged*.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 25. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban — fillérig. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 96 — 98 fillérig. Fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 96 — 98 fillérig. Fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban 97 — 98 fillérig.

Magyar szedett: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli sulyban — fillérig. Közép páronként 240—280 kilogrammon felüli sulyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban — fillérig.

Romániai: Nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban — fillérig. Közép páronként 250—320 kilogrammon felüli sulyban — fillérig. Könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban — fillérig. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz páronként 240 kilogrammon felüli sulyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban — fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli sulyban 94 — 96 fillérig. Közép páronként 240—280 kilogramm sulyban 93 — 95 fillérig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban 92 — 94 fillérig.

Sertéslétszám. Október 22-én volt készlet 36124 darab, október 23-án fölhajtatott 920 darab, október 23-án elszállítottatott 717 darab, október 24-én maradt készletben 36627 darab. Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. október 25.

Magyar aranyjáradék 4 ⁰ / ₁₀₀	94.50
Magyar koronajáradék 4 ⁰ / ₁₀₀	90.—
Magyar arany 4 ¹ / ₂ ‰	99.50
Magyar ezüst 4 ¹ / ₂ ‰	98.—
Magyar keleti vasút	96.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	91.25
Magyar italmegváltási kötvény	98.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyerevényországi kölcsön	163.50
Tiszszabályozási és szegedi kölcsön	138.50
Osztrák papírjáradék	96.25
Osztrák járadék ezüst	96.50
Osztrák járadék arany	95.—
Koronajáradék	97.15
1860-iki államsorsjegyek	131.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1700.—
Magyar hitelbank részvény	644.—
Osztrák hitelintézet részvény	648.—
Osztrák-magyar államvasút	643.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.20
Német birodalmi marka	117.75
London	240.80
Páris	96.—

Budapesti áru- és értéktözsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 25.

Délitözsde. Buzakinálát gyöngye, vételkedv gyöngye. Nyugodt irányzat mellett néhány ezer métermázsra került forgalomba, tartott áron. Egyéb gabonaneműekben kevés forgalom. Malnok tartózkodóak. Időjárás száraz és hűvös.

Zárul 12 órákor:

Buza októberre	7.28—7.30
Buza 1901. áprillisa	7.80—7.82
Rozs októberre	7.12—7.13
Rozs 1901. áprillisa	7.31—7.32
Zab októberre	5.54—5.55
Zab 1901. áprillisa	5.61—5.63
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	5.06—5.07
Repce októberre	—

Zárul 5 órákor:

Buza októberre	7.26—7.28
Buza 1901. áprillisa	7.81—7.82
Rozs októberre	7.08—7.10
Rozs 1901. áprillisa	7.30—7.31
Zab októberre	5.50—5.52
Zab 1901. áprillisa	5.62—5.63
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	5.05—5.06
Repce októberre	—

Zárul 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	647.50
Magyar hitelrészvény	644.—
Leszámitolóbank részvény	425.—
Rima-Muranyi vasmű részvény	488.—
Osztrák-magyar Államvasúti részvény	643.50
Közuti vasut	58.1—
Városi villamos vasut részvény	270.—

S z e s z ű z e t.

— Október 25. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona, finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona, hordó nélkül per 100 liter 7/10, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslék 12 korona 50 fillér mmásánként.

NAPIREND.

Október 26. Péntek. Róm. kath. naptár: Dömötör. — Protestáns naptár: Dömötör. — Görög-keleti naptár (október 13.): Pápi. — A nap két 6 óra 20 perczkor, nyugszik 4 óra 35 perczkor. — A hold két 9 óra 8 perczkor, nyugszik 6 óra 12 perczkor.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órákor 765.3 milliméter, délután 2 órákor 764.5 milliméter. — Hőmérsék reggel 7 órákor C° + 3.1, délután 2 órákor C° + 9.3. — Szél iránya és ereje reggel 7 órákor N. 3, délután 2 órákor N. 3. — Felhőzet reggel 7 órákor derült, délután 2 órákor többnyire derült. — Csapadék az utóbbi 24 órában 1 milliméter.

Időjelzés. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvös, helyenként csapadék, éjjeli fagy. Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színház-épület, 1-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. Belépti-díj: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünnepnapokat kivéve, mindennap 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig. Helyiség: Erekllye-múzeum helyisége melletti ülésterem.

Október 26. Az aradi kereskedelmi- és iparkamara teljes ülése délután 5 órákor.

Október 26—28. Az aradi versenyegylet löversenyel.

Október 28. Az aradi korcsolyázó-egyesület közgyűlése délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órákor (Kaszinó).

November 3. A Kölcsey-egyesület hangversenyével egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órákor (Városház.)

November 8. Arad megye évnegyedes közgyűlése délelőtt 9 órákor.

November 10. Az aradhegyvidéki turista-egyesület tásas estélye 7 $\frac{1}{2}$ órákor (Vass étterem.) — A Kölcsey-egyesület hangversenyével egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órákor (Városház.)

November 12. Körorvosválasztás M. Radnán.

November 17. A Kölcsey-egyesület hangversenyével egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órákor (Városház.)

November 24. A Kölcsey-egyesület hangversenyével egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órákor (Városház.)

Décember 1. A Kölcsey-egyesület hangversenyével egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órákor (Városház.)

Décember 8. A Kölcsey-egyesület hangversenyével egybekötött fölolvasó-estélye délután 4 $\frac{1}{2}$ órákor (Városház.)

IDEGENEK ARADON.

— Október 25. —

Fehér Kereszt szálloda Fehér József birtoko Seprós. — Basch Simon birtokos Füzegyharnat. — Neuman Márton utazó Budapest. — Glück Pál utazó Budapest. — Labados Simon utazó Budapest. — Weisz Mihály utazó Budapest. — Böhm Zsigmond könyvelő Makó. Meldner Gusztáv utazó Reichenberg. — Tóbiás Károly utazó Bécs. — Jakab Emil hivatalnok Nagyvárad. — Spirn József utazó Bécs. — Fischer József utazó Bécs. — Herzog Gusztáv utazó Drezda. — Klug Imre utazó Bécs. — Reuhman Re-

zsó utazó Linz. — Blau Ignácz utazó Budapest. — Gáll Miksa utazó Bécs. — Selinger Mór utazó Bécs. —

Központi Szálloda. Báró Gerliczy Ferencz birtokos Deszk. — Kövér Lajos és családja Kovács-háza. — Bauer Ernő intéző Borossebes. — Rasel István intéző Borossebes. — Freud Mór igazgató Budapest. — Lovag Pischof Adolf vállalkozó Bécs. — Müller Lajos főmérnök Budapest. — Dr. Steiner Simon orvos Budapest. — Dr. Képes Gyula ügyvéd Budapest. — Szamek József kereskedő Vác. — Deutsch Mór utazó Prossnitz. — Kónig Pülöp utazó Budapest. — Fuiger Lajos utazó Bécs. — Czizler Arnold tiszthelyettes Szeged.

Vass Szálloda. Lemberger Lajos utazó Budapest. — Kutasi D. utazó Budapest. — Dozsa Döme hivatalnok Kóbánya. — Brochtfeld J. gyáros Szeged. — Löwinger Miksa kereskedő Makó. — Mayer József utazó Grätz. — Zindner I. utazó Bécs. — Petrovics I. ügyvéd Nagylak. — Hirsch Dezső utazó Bécs. — Messer Béla utazó Budapest. — Königstein D. utazó Budapest. — Kaldoni D. utazó Budapest. — Fleiser N. utazó Budapest.

Mador szálloda. Honorsnyek Sándor számtartó Lékes. — Rope István tanító Pécska. — Papp Jenő vendéglős Makó. — Vakancsy Géza tiszttartó Elek. — Kertész János tiszttartó Kisjenő. — Kovácsik István utazó Budapest. — Kohn József gazdálkodó Battonya. — Vészi Ignácz kereskedő Almás. — Singer József kereskedő Csermő. — Plesch Mór kereskedő B.-Csaba. — Dr. Veiler Armin orvos Nagyhalmagy. — Prohászka Mina postatisztv. Bécs. — Barine Zikloszka magánzó Bécs. — Dr. Kerényi Béla ügyvéd Arad. — Vitmayer Károly utazó Bécs. — Schwarcz József utazó Budapest.

REGENY-CSARNOK.

A kétlelkű ember.

— Regény. —

Irta: Greller Balduin.

Az Aradi Közlöny-nek fordította:

Radó Izó.

[11]

(Folytatás.)

ÖTÖDIK FEJEZET.

Prugger Lőrincz Bécsbe érkezve, kocsijából a Schottenringen szállt ki. Kifizette a kocsist és utját gyalog folytatta. Pár perczig haladt csak és aztán bekanyarodva az Essling-utcába egy kétemeletes palota kapujánál megállt és becsöngetett. A házmester, aki a kaput kinyitotta, szokás szerint a belépő elé tartotta tenyerét és csak azután emelte föl kis lámpáját, hogy a jövevény arcába világítsa. És ahogy a belépőt megpillantotta, visszaretent, lebecsátotta a lámpát, nehogy a halvány fény még továbbra is megvilágítsa az idegent. Aztán bezárta a kaput és mindkét férfi szólanul tért be a házmesteri lakásba.

Schmidt Ferencz, a becsületes házfelügyelő, régi ismerőse volt Pruggernek, még a fogházban töltött időből. Csekély, szóra sem érdemes betörésért őt esztendőtt ült ő is, mely időt becsületben töltötte ki. Egy esztendővel előbb került a fogházba és két évvel hamarabb szabadult ki, mint Lőrincz, de azalatt a négy év alatt, melyet együtt töltöttek, rokon lelkük találkozott.

Kölcsönösen megbecsülték egymást, az életben szerzett tapasztalataikat ickserélték és mindketten meggyőződtek arról, hogy tanulhatnak még egymástól. És mindezek csakhamar megteremtették közöttük a baráti jó viszonyt, melynek gyümölcseit — gondolták — csak mindkettőjük kiszabadulásakor fogják valójában élvezhetni. Már a börtönben megbeszélték, hogy ha kikerülnek onnan, kölcsönösen támogatni fogják egymást vállalkozásaikban. És ha itt lesz ismét az alkalom, ügyesebben és okosabban fogják dolgukat intézni, mint előbb, és lesz annyi eszük, hogy el ne fogassák magukat.

Schmidt Ferencz tudta a módját annak, hogy börtönben ülő barátját miként értesítse arról, hogy hol lakik és figyelmeztesse abbéli ígéretére, hogy kiszabadulásakor őt fölkeresse.

Lőrincz, adott szavát betartotta. Schmidt, Prugger láttára nem csekély izgatottság vett erőt; mert őszintén szólva, félig meddig már beleszokott a tisztességes életbe. Szerencséje is volt. A fogházból kikerülve, egyideig határozott terv nélkül lézengett. Egyszer,

egy táncmulatság alkalmával, melyet Bécs „fekete negyedében”, Herualban tartottak, egy, még elég csinos nőre akadt, aki különböző okok miatt rezgettette meg benne a gyöngédebb hurokat. Hogy az okok közül többet ne említsünk: szépen berendezett lakása, megtakarított pénzcskéje volt és végre a mi a fő, még elég csinos. De ez még nem minden. A reményteljes özvegyet ugyanugy hívták, mint őt, csak azzal a kis különbséggel, hogy „t” nélkül írta nevét. Ezt azonban az ő köreiben tényleg nem vették figyelembe.

Semid Borbála asszony festőnek volt a neje. Férje nemrég halt el és így az özvegy még birtokában volt az elhunyt papirjainak. Ez a körülmény döntött a vőlegényjelölt előtt. Ezekkel az iratokkal meglelte Schmidt Ferencz azt, amit keresett — az utolsó öt évre szóló alibit. És hogy az előnyök mértéke betelje: az özvegy gyermektelen volt.

Schmidt Ferencz ennél fogva minden eszközt fölhasználta, hogy a hölgy előtt ellenállhatatlan legyen. Pár hét múlva tényleg meg is tartották az esküvőt. Csak akkor kezdett valami tisztességes foglalkozást keresni. Mind-ezideig nem találta sürgősnek a dolgot; az özvegynek volt még pár forintja, pénzben ő sem szűkölködött, úgy hogy szeretett menyasszonyát pár értékes és szép ékszerrel ajándékozhatta meg.

Elődjének papirjai jó szolgálatot tehetek neki egy állás keresésénél. Amire Schmidt Ferencz vágyott, nem volt egyéb, mint egy házmesteri, vagy portási állás, a belváros egy nagy, előkelő házában.

Schmidt tudta, hogy iparosokat, így különösen kőműveseket, festőket, szívesen alkalmaznak ily állásra. Mert alkalom adtán a házban előforduló teendőket ők végeztetik el és a háziur emellett sokat takarít meg és ami a fő, nem kell minden cselélységnél szakmunkásokkal vesződnie.

Igy aztán rövid idő alatt Schmidt talált is oly állást, amilyent kívánt. Egészséges, erőteljes ember, kinek iratai szép rendben vannak — ez már előny. Aztán meg felesége derék, jóra való házmesternének látszott és gyermekeik sem voltak — mindez a legjobb ajánlólevél házmesteri állásra pályázóknak.

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1900. évi október hó 1-től.)

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 3.56	Személyvonat d. u. 3.55
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 8.48
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsinig délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.30	Gyorsvonat délután 4.06
Radnág este 6.35	Személyvonat este 8.57
Gyorsvonat este —	Gyorsvonat délelőtt 8.23
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.20	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.55
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 6.45	Személyvonat reggel 8.53
Személyvonat d. u. 4.25	Vegyesvonat este 6.50
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Borossebesről szv. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Borossebesig szv. du. 5.20	Személyvonat este 7.—

Városi színház.

Bérlet 28. sz.

Páros.

Pénteken, 1900. évi október hó 26-án

A Gyurkovics-leányok.

Életkép 4 szakaszban. Irta: Herczeg Ferencz.

SZEMÉLYEK:

Gyurkovicsné Bacsáné.	Gida, gyámfia Rubos A.
Katinka . . . . . Angyal Ilka.	Horkai Feri . . . . . Palágyi L.
Sári . . . . . Harmath J.	Jankó . . . . . Hegyesi Gy.
Miczi . . . . . Turchányi O.	Sándorffy . . . . . László Gy.
Radványi . . . . . Bács Károly.	Sannmessay . . . . . Szadai F.

Kezdete 7 órákor.

Városi és megyei telefon szám: 394.

Városi és megyei telefon szám: 394.

Az Arad szab. kir város védnöksége alatt álló

Schreyer ZENE-CONSERVATORIUMBAN

mint az országos magy. kir. Zeneakadémiára előkészítő iskolában (Arad, Szabadság-tér 21. sz.) a beiratások minden napon d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig tartatnak.

Az intézet nagyszabású szervezete, a tanári kar magas és sokoldalú képzettsége, valamint a legalaposabb és legcélszerűbbnek bizonyult tanrendszer a Schreyer zene-conservatoriumnak az országos magy. kir. Zeneakadémia után az első helyet biztosítja.

Tanítatnak mint főtanszakok: zongora, hegedű, mélyhegedű, gordonka, gordon czimbalom, orgona, minden fuvóhangszer és magánének. Mint mellék-tárgyak: zeneelmélet, összhangzattan, zeneszerzés, zenetörténet, esztétika, magyar irodalom, karének, zongora összejáték, kamara zene, zenekar iskola és zene-módszertan, ugyanazon tanterv szerint, mint az országos zeneakadémián Budapesten.

TANÁRI KAR:

Schreyer Harry, zongora kiképzés, ének és módszertan.
Unger Mór, hegedű, közép- és kiképző osztályok, karének, zenekariskola.
Sperber Frigyes, hegedű, mélyhegedű, kam.-zene.
Mütter Müller József, gordonka, zongora és kamarazene.

Odry Lehel, ének, hangképzés.
Békéssy Ferencz, ének, elméleti tantárgyak.
Schreyer Jakab } zongora és zong. összejáték.
Szilágyi Gyula }
Uresch B., fuvóhangszerek.
Siebert Hermina, ének, hangképzés.

Mütter Müllerné Lengyel Erzsi } zongora.
Klein Sándorné }
Bayer-Bettelheim Ida, felügyelőnő }
Kiss Károly, czimbalom.
Hegyessy Gizella, segédtanítónő.

Tandij egy évre az alsó osztályban 50 frt, a felső osztályokban 60 frt, fuvóhangszerekre 10 frt, a mely összeg mindenkor előrefizetendő, kívánatra fél, negyedévi, sőt havi részletekben is.

Beiratások d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig a Schreyer zene-conservatoriumban (Szabadság-tér 21. sz. a. Lengyel-féle ház) történnek. — Beiratási díj 5 frt.

Az igazgatóság figyelmeztetni kívánja saját érdekükben, úgy a múlt évi, mint az újonnan jelentkező növendékeket, hogy a beosztás alkalmasabb eszközölhetése végett beiratkozásra mielőbb jelentkezzenek.

Az igazgatóság:

2379

Schreyer Harry. Unger Mór. Mütter Müller József. Sperber Frigyes.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pécskai kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Molnár Mátyás mint végrehajtónak Fericsán Ársza végrehajtást szenvedő elleni 272 korona tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, (a pécskai kir. járásbíróság) területén lévő, Ó-Pécska határában fekvő, A. I. 10. sorsz. a. felvett ingatlanok Fericsán Árszát illető 1/4-ed részére 146 koronában és az ópécskai 3439. sz. tjkvben A I 2. sorsz. alatt felvett ingatlanra az árverés: 848 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi december hó 15-ik napján délelőtti 10 órakor, ezen tkvi. hatóságánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át, vagyis 14 kor. 60 fillért, 84 kor. 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-kepes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályzerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pécskán, a kir. járásbíróság, mint tkvi. hatóságnál 1900. évi aug. hó 16-ik napján.

Dr. Jakó,
kir. albiró.

2978

Magyar királyi államvasutak.
Üzletvezetőség Kolozsvártt.

25854/1900. I/d szám.

Pályázati hirdetmény

pálya fentartási fák szállítása iránt.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére az 1901. és esetleg a következő 1902. és 1903. években szükséges pályafentartási fák szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

1901. évi megközelítő szükséglet, mely a tényleges megrendelés alkalmával még felemelhető esetleg lejjebbithető a következő:

Jegénye fenyő deszka 125. m3.
Luczfenyő deszka 95. m3. Tölgyfa deszka 0.5 m3 Vörös fenyő deszka 1.0 m3. Szélmetszetlen jegényefadeszka 108. m3. Vágott luczfenyőfadeszka 95. m3. Faragott puhafa 12 m. hosszig 1700. m3. Faragott puhafa 12 m. felül 194. m3. Faragott tölgyfa 8. m. hosszig 816. m3. Faragott tölgyfa 12 m. hosszig 255. m3. Faragott tölgyfa 12 m. felül szükség szerint Vágott lécz keményfából szükség szerint Vágott lécz puhafából 73400 fnt. Jegénye fenyőfa palló 344. m3. Lucz fenyőfa palló 62. m3. Szélmetszetlen jegénye fenyőfa palló 344. m3. Tölgyfa palló 135. m3. Vörös fenyőfa palló 2. m3. Tölgyszálfa 8 szögletes 277. m3. Tölgyszálfa gömbölyű 40. m3. Puha szálfa 162. m3. Fedő zsindey 420 m/m hosszu 472000. drb.

A fenti anyagok méretei a részletes méretjegyzékben vannak felsorolva, mely méret jegyzék, ajánlati minta és pályázati feltételek az alulirt üzletvezetőségnél, az ajánlati minta és pályázati feltételek pedig

az összes kereskedelmi és iparkamáránál is ingyen kaphatók.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati mintán teendők.

A szállításhoz a következő feltételek irányadók:

A szállítás a magy. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122291—1896. számú általános valamint az épület és vágott fák szállítására vonatkozó 136719/92. számú különleges feltételek értelmében eszközendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulirt üzletvezetőség anyag és leltár beszerzési osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségnél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlat egész szükségletre, vagy annak bármely részmenyiségre is szólhat.

Az ivenként 1 koronás magyar okmánybájjal ellátott ajánlatot ezen alábbi külczimmal:

„Ajánlat épületfák szállítására 25854/1900. számhoz“ 1900. évi november 3-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez benyújtandó vagy posta útján beküldendő.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5%-a készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban 1900. évi november hó 2-án déli 12 óráig a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztárnál leteendő, esetleg posta útján oda beküldendő.

A bánatpénz hivatkozással jelen hirdetményre említett gyűjtőpénztárhoz külön borítékban küldendő be. Kolozsvár, 1900. október hó 5-én.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik)

Magy. kir. államv. igazgatóság.

143397—40266 F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérművek, botok, napernyők, és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Arad állomáson f. é. október hó 30-án d. e. 9 órakor.

Budapest, 1900. évi október havában.

Az igazgatóság.

Magyar kir. államvasutak igazgatóság.

40267. F. IV. szám.

Hirdetmény.

A kézbesíthetetlen és fölös szállítványok a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében nyilvános árverés útján, d. e. 9 órakor az alább felsorolt állomások teheráru raktáraiban a következő napokon kerülnek eladásra, melyhez a t. közönség ezennel meghivatik.

Állomás	1900. október
Miskolcz göm. p. u.	29-én
Zágráb	29-én
Budapest Józsefv.	30-án
Pápa	30-án
Kolozsvár	30-án
Észék	31-én
Nagyvárad	31-én
Pécs	31-én

Budapest, 1900. évi október hóban.

Az igazgatóság.

412—1900. V. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a Bpesti és aradi kir. járás-bíró, kir. törvényszék 1900. évi 1026—8899. 3182—8993. 6697—900. számú végzése következtében Dr. Hauer Sándor, dr. Bangha Gyula és dr. Steiner János ügyvéd által képviselt Frankl Jakab, Schvanfelder és Steinberger, Lukesch & Sohn és özv. Kremmer Józsefné javára, Kremmer Gyula ellen 298 korona 80 fillér és járulékaik erejéig különböző időkben fogantatott kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 3342 kor. 20 fillére becsült következő ingóságok, u. m.: imakönyvek, gépek és egyéb nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a M.-Radnán kir. járásbíró 1900-ik évi V. 115/2 számú végzése folytán 298 kor. 80 fill. tőkekövetelés ennek különböző időktől 5% kamatai, és eddig összesen 182 kor. 88 fillérben híroilag már megállapított költségek erejéig Kremmer Gyula M.-Radnai lakosán leendő eszköz-lésére 1900. évi november hó 3-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is eladni fognak.

Amennyiben az elárverezendő ingóságok at mások is le és felülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radnán, 1900. évi okt. hó 29. napján.

Smikál János,
2977 kir. bírósági végrehajtó.

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége.

38595/I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak bpest-jobbparti üzletvezetősége, a vonalai részére 1901. évben szükséges pályafentartási fák szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1901 évi megközelítő szükséglet, mely a megrendelés alkalmával korlátlanul felemelhető, vagy leszállítható, alább van felsorolva; a végleges megrendelés, mely alkalommal az 1901. évben szállítandó fák pontos mennyisége és méretei szállítóval közölni fognak, folyó évi december hó végéig fog megtörténni.

150 köbméter erdei fenyő deszka, 166 köbméter jegenye fenyő deszka, 45 köbméter lucz fenyő deszka, 6 köbméter jegenye fenyő deszka szélmetsetlen, 087 köbméter tölgyfa deszka, 193 köbméter jegenye fenyő palló, 18 köbméter lucz fenyő palló, 8 köbméter vörös fenyő palló, 11 köbméter jegenye fenyő palló szélmetsetlen, 61 köbméter tölgyfa palló, 34 köbméter vágott lucz fenyőfa, 6 köbméter faragott vörös fenyőfa, 182

Csirázató mester

(Mälözer),

ki már szesz-élesztő, vagy sör-gyárban alkalmazva volt, józan életű, jó bizonyítványokkal rendelkezik, vidéki szeszgyárban

azonnali belépésre

kerestetik.

Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők „M. M.“ jelige alatt. 2976

Ékszerárgyak

ezüst evőeszközök és valódi schweiczi órák alkalmi vételek által a legjutányosabb árban kaphatók:

Ugyanitt arany, ezüstneműek és

== ZÁLOGJEGYEK ==

legmagasabb árban megvétetnek

DEUTSCH IZIDOR

órák, ékszerész Templom-u., Minorita-palota.

Radna járás főszolgabírájától.

5859—1900.

Pályázati hirdetmény.

Petris, Korbost, Rossia, Obersia, Iltyó, Szelistye, Tok és Kujás községekből alakított XII. közegészségügyi körben a községek által 500 frtot Herceg Lichtenstein Alajos iltyói uradalmi nagybirtokos által 200 frttal és gróf Kinszky Zdenko petrisi uradalmi nagybirtokos által, pedig 300 frt lakbér és 32 köbméter tűzifa járandósággal javadalmazott körorvosi állás a vármegye alispánjának f. hó 5-től 26065. sz. a. kelt újabbi rendelete szerint betöltendő lévén, annak választás utján leendő betöltésére határnapul f. é. november hó 12-ik napján d. e. 10 órára a petrisi körjegyzői irodába kitűzöm és pályázni kívánókat törvényszerűleg fölszerelt kérvényeiknek a választást előző napig leendő benyújtására ezenel felhívom.

M.-Radna 1900. október 18.

Csukay,
főszolgabíró.

2956

Andrássy-tér 3. számú Neuman-féle bérház II-ik emeletén egy csinos

lakás,

f. é. november hó 1-től

== kiadó. ==

Mindszentekre

Mindszentekre

ÉLŐ

== és ==

művirág-

Sirkoszorúk

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, a legolcsóbb árak mellett ajánl

Scherhag J.,

mű- és kereskedelmi kertész virág-üzlete 2968

ARADON, Andrássy-tér, a Minorita templom mellett.

köbméter faragott puhafa, 109 köbméter faragott tölgyfa, 31 köbméter faragott puha szálfá, 3 köbméter faragott tölgy szálfá, 16000 folyó méter vágott puhafa lécz, 1600 darab puhafa szélmetsetlen, 159000 drb. fedő zsindey, 2170 drb. tölgyfaszűrítési lécz, 6100 drb. puhaszűrítési lécz, és különféle kerítési anyagok, ugymint oszlopok és rudak. A fák szállítása 1901. évi február hóban kezdendő meg s 1901. évi ápril hó végeig fejezendő be.

A fák 2 csoportra osztott részletes méretjegyzékeit, melyek egy-egy részrészlettel a pályázati kére- nek, a hozzácsatolt „pályázati és szállítási feltételekkel“ együtt, a budapest-jobbparti üzletvezetőség, (Budapest Külső-Kerepesi-út nyug-dij ház csoport 2. szám) anyag beszerzési osztálya szolgáltatja ki díjtalanul, esetleg megküldi posta útján.

A pályázati feltételek értelmében kiállítandó ajánlatok 1900. évi november 16-án déli 12 óráig nyúj- tandók be, a bánatpénz 1900-évi november 15-én déli 12 óráraig teendő le.

Budapest 1900. október hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik)

ARAD, a postabélyeg kelte.

T. cz.

Van szerencsénk b. tudomására hozni, hogy az Aradon, Szabadság-téren, a mai napig

SPITZER és LÖWINGER

közkereseti társas cég alatt folytatott bőr- és cipész- kellék-üzletből barátságos megegyezés alapján Löwinger Miksa cégtárs ur kilépett és hogy az üzlet összes cselekvő és szenvedő vagyonát Spitzer Jakab vette át, aki azt saját egyéni, törvényszékieleg bejegyzett cége alatt változatlanul fentartani és folytatni fogja.

Amidőn ezt b. tudomására hozzuk, alólírott Spitzer Jakab kéri, hogy az üzlet iránti eddigi szives bizalmát vele szemben továbbra is megőrizni sziveskedjék.

Tisztelettel

Spitzer és Löwinger cég,

Spitzer Jakab Löwinger Miksa

cégtagok.

2975